خۆشترین رۆژی دنیا

(کۆمەڵە چیرۆک)

فەڕۆخ نێعمەتپوور

2009

بابەت: کتێب
ناوی بابەت: خۆشترین رۆژی دنیا
تیراژ:500
ژمارەی سپاردن:
چاپخانە:

ناوەڕۆک:

هەموو شوێنێک، شوێنی ماسیە!

سەمای ئاو لە سەر شووشەکان دەیگوت لە دەرەوە، لەو دیو شووشە نیوە تەماوییەکانەوە باران دەبارێ. ئاە باران! بۆ جارێکێش بێت چاوی هەڵنەبڕی تا ئەو دیوی سەمای دڵۆپەکان بکەوێ و شایی باران لە خەڵوەتی حەوشەکەی پشتەوەیان ببینێ. هەموو شتێک تێکچڕژاوی دڵۆپەکان و خەملین و لار و لەنجەی جۆبارە گچکەکانی سەر تەمی شووشەکان بوو!

ساڵی پەنجاو شەشە. ناوەڕاستی پاییزێکی تووش. پاییزی ئەمساڵ بەس بە زمانی باران دووا! نە هەتاو بینرا و نە هەورەکانیش بۆ ساتێک لە چپە کەوتن. گەڵا زەرد و پیرەکان تەنیا بە دەم بارانەوە و لە گەڵ باران نیشتنە سەر زەوی.

دوای چەندین رۆژ لێخوردبوونەوە لە سەمای ئاو، تامەزرۆی بینینی ئاسمانی کرد. سەما نەیدەهێشت سەر هەڵبڕێ و لە پشت پەنجەرەکانەوە سەیری ئاسمان بکا.
دەستی برد بۆ بارانییەکەی و پێڵاوی هەڵکێشا. دایکی دەنگی دا:
- بارانێکی بە خوڕە، نەچیتە دەرەوە، نەخۆش دەکەوی!
پاسکیلەکە لە ژێرخان چاوەروانی دەکرد. بە دەم هەڵکێشانی زیپی بارانیەکەیەوە، گوتی:

ـ باران کێی نەخۆش خستووە تا من نەخۆش بخات؟
ـ دەرەوە ساردە، کە تەڕبووی نەخۆش دەکەوی.

حەزی بە سەمای دڵۆپەکان بوو لە سەر روخساری لە سەر جەستەی، حەزی لە پیاسەی ناو گەڵا بوو.
ـ خۆم گەرم داپۆشیوە، نە تەڕدەبم و نە سەرمام دەبێ ...زوو دێمەوە.

رۆیشت. گوێی لە دایکی بوو...
ـ لانیکەم پاسکیلەکەت نەبەی، زۆریش دوور مەکەوەرەوە!

چەند مانگێک لە کڕینی پاسکیلەکە تێنەدەپەڕی. پاسکیل، مەودای کۆڵانەکەی پێ بڕیبوو. ئەودیوی سنووری کۆڵانەکەی خۆیانی کردبوو. رۆژانە کە لە قوتابخانە دەهاتەوە، سواری دەبوو و دەگەڕا .سەرەتا نەیدەوێرا زۆر دوور کەوێتەوە. هەر جارە و کۆڵانێک واوەتر ... دواتر گەڕەکێک. ئیستا ئیتر دەیزانی گەڕەکەی سەر تەپۆڵکەکەی ئەوبەری شار چۆنە و چیە. لەوێوە هەموو شار دیار بوو. لەوێوە دنیا چەند جوان بوو! ئەم چەند بەرز رادەوەستا و شاریش چەند نزم رادەکشا! تەنانەت کێوەکانی دەورووبەری شاریش چەند روونتر و بە هەیبەتتر خۆیان دەنواند. دەڵێی سینگی بە سینگی وانەوە دەنا و لێکدەگرژان و مۆڕ دەبوونەوە.

حەزی لە بینینی شاری نوقمی باران لە گردەکەوە بوو. ئارام دەرگای کردەوە. خۆی دایە ژێر گوێسوانەکە. چ بارانێکی بە لێزمە! کۆڵان چۆڵ بوو. کەس رانەدەبرد. پلوسکەکانیش بە گەروویان ئاوازی ئاویان دەچڕی.
سەرەتا باران تەگەری پێشەوەی پاسکیلەکەی تەڕ کرد، ئەوجار خۆی. کە یەکەم رکابی لێدا، گوێی لە دەنگی خوساوی باڵەکوتەی کەڵەشێرێک بوو. لای نەکردەوە، بەڵام زانی ئەو کەڵەشێرە خەریکە بە لاچاو تاقە رێبواری ناو کۆڵانەکە بەڕێ دەکا.
رۆیشت. کۆڵانی یەکەم و دووهەمی بڕی، گەیشتە ریزە دارەبی و دارچنارەکانی کۆڵانی سێهەم، کۆڵانێکی تەژی لە گەڵا. دابەزی و پاسکیل بە دەستەوە ئارام بە ناویاندا هەنگاوی هەڵگرت. هەورەتریشقەی دەدا. دار دەلەرزی و گەڵا دەوەری.

چەند بارانێکی بەلەزەت! نە رێبوارێک دیار بوو و نە سرتە و چپەیەک لە ماڵانەوە.
تەنیا باران و ئەم، یان ئەم و باران!

بە گوێی گچکە چۆمەکەدا داگەڕا. درەختەکان بە جوانی مەودای بینینی ئاوەکەیان نەدەدا. تەنیا جارجارە لێرە و لەوێ لە ناو لق و گەڵاکانەوە کەف و کوڵی لێڵی ئاوەکەی دەبینی. ئاو دەڕۆیشت و رێبوارانی گەڵای لە گەڵ خۆی کۆڵکێش دەکرد. کتوپڕ لە ناو لق و پۆپەکانەوە بزاوتنی شتێک سەرنجی راکێشا. راوەستا. راما. شتەکە بۆ جارێکی تریش جووڵا. جووڵەکە دەڵێی سپی بوو. رەنگ سپی. بچێ، نەچێ! سەیرێکی ئەمسەراوسەری کۆڵانەکەی کرد. کەس بە دەرەوە نەبوو. پاسکیلەکەی دانا و ئارام بەرەو ناو دارەکان رێی کرد. کە نزیک کەوتەوە، جوڵە نەما. بترسێ یان نەترسێ؟ حەزی زانینی ئەودیوی دیواری درەختەکانی کرد. ئاە چ جەستەیەکی زەلام! ماسییەک بە قەدەر زەلامێک! راوەستا. زیاتر بچێتە پێشەوە یان نا؟ ماسیەکە چاوی لێکنابوو، بەڵام هەستی کرد هەناسە دەدا. نە گچکە چۆمێکی وا ماسی وای هەڵدەگرت و نە... خەونیشی دەبینی .هەنگاوێکی دی نزیک کەوتەوە. کلکی ماسیەکە ئارام جوڵا. ئەوسا چاوی هەڵێنا. چاوێکی غەمگین و تەڕ و گەش . لێکراMان. کتوپڕ دەنگێک:
ـ رێگایەکی دوورم بڕیوە، ماندووم!
باوەڕی نەکرد، بەڵام چەند خێرا باوەڕی گۆڕا.
ـ لە کوێوە هاتووی، لە دەریاوە؟
ـ ئا، لە دەریاوە.
ـ ئاوی ئەم چۆمە ئەوەندە زۆر نیە تۆ هەڵگرێ و بتهێنێ.
ـ لە گەڵ باران هاتووم.
ـ لە گەڵ باران؟
ـ لە گەڵ باران.

پێی سەیر بوو. وەکو بڵێی ماسیەکە بەمەی زانیبێ. بۆیە گوتی:
ـ ئەمساڵ ئەوەندە باران دەبارێ کە ماسیەکان دەتوانن تێیدا هەناسە بکێشن و سەفەر بکەن!

سەری هەڵبڕی و سیری ئاسمانی کرد. ئەوسا بیری گچکەجۆگەکانی سەر شووشەی پەنجەرەکان کەوتەوە. سەیرێکی ئەم لاولای خۆی کرد.
ـ هەر تۆی یان ماسی ترت لە گەڵدان؟
ماسییەکە زەردەخەنەیەکی لێداو گوتی:
ـ نازانیٚ ماسیە گەورەکان بە تەنیا سەفەر دەکەن؟
بیری کردەوە گەر قەرار بێ ماسیە گچکەکان لە گەڵ جۆگەی باران بێن شار پڕ دەبێ لە ماسی. ماسیەکە گوتی:
ـ خەفەت مەخۆ، ماسیە گچکەکان جارێکە لە گەڵ باران سەفەر ناکەن.
ـ بەڵام گەر وا بڕوا، ئەوانیش دەیکەن، ئەوسا خوا دەزانیٚ چ دەقەومێ. لە پاییزەکانی دی دەترسم!
ـ ئا، رەنگە لە ساڵێکی ترەوە مرۆ و ماسی پێکەوە بژین.
ـ ئا، ئەجار رەنگە چۆن ئێوە لە گەڵ باران دێن، ئاوا ئێمەیش لە گەڵ باران برۆین.

بێدەنگی. ماسیەکە چاوی لێکنا. ئەم گوتی:
ـ دوای ئەوەی باران تەواو بوو چ دەکەی؟
ـ نازانم، رەنگە بە قەد تەمەنی باران بژیم.
ئەمیش بیری کردەوە: " رەنگە ئەو مرۆڤانەیش کە لە گەڵ باران دەڕۆن." ئەوسا گوتی:
ـ دەمویست بچم بۆ تەپۆڵکەکەی ئەوبەر شار، بۆ بینینی شاری نوقمی باران.
ـ ئا، بێگومان لەوێوە باشتر چاوت بە جۆگە و چۆمی باران دەکەوێت.

شتێک لە دەروونیدا تا دەهات پتر بێ ئۆقرەی دەکرد. دایکی گوتبووی زوو وەرەوە، هەر ئەو کاتیش ئەم زانیبووی کە باران ناهێڵێ. ماسیەکە گوتی:
ـ ئیتر برۆ، من یان لە گەڵ تەواو بوونی باران لێرە دەمرم، یان دیسان لە گەڵ باران سەفەر دەکەمەوە. خەمی منت نەبێ. ئێستا ئیتر هەموو شوێنێک شوێنی ماسیە. بڕۆ!

کە لە درەختەکان هاتە دەرەوە و سوار پاسکیلەکەی بوو، هەستی کرد شار زیاتر لە هەر کاتێکی دی بێدەنگ و کپی بارانە. بە پەلە رکابی لێدا و بەرەو گردەکەی شار

بەرێ کەوت. ماندوویی و ئارەقە و باران. قەت ئەوەندە تامەزرۆی ئەو تەپۆڵکەیە نەبووبوو. گەیشت .پاسکیلەکەی لە شوێنێ ڕاگرت. خۆی گەیاندە قەراغ، ئەو شوێنەی کە حەزی فڕین یاخود ترس جەستەی مرۆ لێورێژ دەکا. ئەوسا کتوپڕ وێنەیەکی بینی، وێنەیەک کە لە ناو مژ و تۆزی باراندا بزر دەبوو و نەدەبوو، وێنەی هەزاران مرۆڤ کە لە گەڵ باران هەڵدەکشان و هەزاران ماسی کە لە گەڵ باران دادەکشان.

12.08.2007

چاو لە پێش جەستەدا سەفەر دەکا

هاوڕێکەی گوتی: "من و تۆ بە سەفەر دەناسرێینەوە!". ورد لە خۆی روانی. هیچ ناونیشانێکی بە خۆیەوە بەدی نەکرد. بە سەرسوڕماوییەوە سەری هەڵبڕییەوە. هاوڕێکەی گوتی: "بە جەستەتەوە نیە، بە روخسارتەوەیە!"

لێک جودا بوونەوە. چووەوە ماڵ. دوای ئەوەی پاڵتۆ کۆنەکەی داکەند و هەڵیواسی، چووە بەر ئاوێنە تەواو قەدەکە. لە روخساری خۆی راما. روخساری هەر ئەوەی جاران بوو. دەیزانی کە پێستی وەک جاران گەش نەماوەو تۆپەڵ تۆپەڵ قژ و لاجانگی سپی هەڵگەڕاون. بەڵام ئەمە خۆ پەیوەندی بە سەفەرەوە نیە. تەمەن دەڕوا و سەرئەنجام ئەوە کاتە کە بڕیاردەرە. ئەی مەبەستی هاوڕێیەکەی چ بوو؟ وەرگەڕا و لە پاڵتۆیەکەی روانییەوە. ئەم پاڵتۆیە یادگاری دەورانی سەرەتای سەفەرەکەیەتی. رەنگی هەڵبزرکاوەو شوێن تەقەڵەکانی چەندین جار بە دەست دووراونەتەوە. کەڵکی نەماوە، بەڵام هەر رایگرتووە. دڵی نایەت جێی بێڵێ. هەرچی بێت هی دەورانی سەفەرەکەیەتی. ئەم پاڵتۆیە قەت جێی نەهێشت. کە لەبەری دەکا بۆ چەندین و چەندین ساڵ لەوەبەر دەگەڕێتەوە. لەبەری دەکا و دەست لە گیرفانی دەنێ و کەمێک خۆی بۆ کوڕ دەکاتەوە. وەک بڵێی خەریکە لە سەر سنور دەپەڕێتەوە، یاخود خەریکی خۆ دزینەوەیە لە پۆلیس. گوڕە و هاواری دەنگە ترسناکەکان هێشتا لە تان و پۆ و لە ناو گیرفانەکانیدا ماون. سەیرە! ناسرێنەوە. راست دەکەن دەنگ نامرێ.

دەڵێی تەنیا چەند مانگێک لە سەفەرەکەی گوزەراوە، نەک چەندین و چەند ساڵ. هێشتا لە بازنەی هەستێکی هەڵچوو و ساویلکانەدایە. پاڵتۆکەی، ئەو بەو هەستە نامۆ و خۆشانەی سەرەتای سەفەر و کۆتایی گەنجیەتیەکەی دەبەستێتەوە. ئەم پالتۆیە خودی گەنجیەتی و خودی بیرە نەمرەکانە. سەیرێکی روخساری خۆی کردەوە. دوای ساڵێک کە چاوی بە دایکی کەوتبووەوە، دایکی بە بینینی چەند تاڵێکی سپی گوڕاندبووی کە ئەوە بۆ سپیت کردووە. ئەمیش پێکەنیبوو. وەک بڵێی تاوانی ئەمە. سەفەر یان تەمەن؟ ئەو رۆژە ویستبووی بە دایکی بڵێ کە داخۆ لە بیریەتی لە شەرمان ئەم بە دزی باوکییەوە ردێنی دەتاشی. بەڵام نەیگوت. بیرەوەرییەکان لە ئاست سەفەردا گەلێک لاوازن. دەرەقەتی نایەن. سەفەر حووتێکە هەموویان قوت دەدات!

ئەم پاڵتۆیە گەلێک جانتای بە کۆڵدا داوە و گەلێک رێگای تازەی بڕیوە. سەفەر و گڵۆڵەی ئاڵۆزی رێگاکان. لێرەوە بڕۆی یان لەوێوە؟ بڵێی ئەمەیان نەمباتەوە سەر سەرەتای ریگا؟ یان رەنگە بەرەو هەڵدێر، یان وڵاتی بەختەوەری؟ نازانی. تاڵە ئاڵۆزەکان عیشوەگەر و خۆخەمڵێنن. هەر کامەیان هەزار ئیشارەتت دەدەنێ. دڵی تۆش وەک دڵی چۆلەکەیکی تەڕ و خوساوی بەر باران کە لە سەرماندا هەڵدەلەرزێ چەند بێ پەنایە. نازانی ئەم رێگایانە لە راستیدا تازەن، یان تەنیا بۆ تۆ تازەن. شاڕێگا یان باریکە رێیەک بەرەو نادیار! رێ دەبڕیت و بەردەوام نەرمە تۆزێک پێڵاو و جل و بەرگەکانت دادەپۆشێ. هەر ئەم تۆزە لە قژی رەش یان بۆزیشت دەنیشێ. گرنگ نیە! گرنگ ئەوەیە کە بگەیتێ. ئەوەی کە رێگا تەنیا نیە و ئەوانی دیکەش بەرێوەن.

دیسان بیری لە قسەی هاوڕێیەکەی کردەوە: "من و تۆ بە سەفەر دەناسرێینەوە!" ئەم شارە پڕیە لە خەڵک و کەسیش نایناسێ. بەڵام هەر کە دەیبینن دەستبەجێ دەزانن کە پیاوێکی سەفەرییە. پێکەنینی هاتێ. کتوپڕ بیری کەبابی سەفەری کەوتەوە. بۆنێکی خۆش و تامێکی بەلەزەت و دوایی کۆتایی. ئەو سەفەری دەکرد بۆ ئەوەی ون بێت، کەچی دەناسرێتەوە. هەناسەیەکی قوڵی هەڵکیشا. لە ئاوێنەکەدا

دیسان سەیری خۆی کردەوە. بێ پاڵتۆ شتێکی دیکەیە. بوونەوەرێک لە چەشنی دیکە. هەست دەکا هەموو کەسایەتییەکەی لەو پاڵتۆیەدا خر بووەتەوە: "نا، لە سبەینێیەوە لە بەری ناکەم. نا، لە بەری ناکەم!" بەڵام زستان بوو. دەبێ راوەستێ تا هەوا خۆش دەبێ. پاڵتۆکە سەرمایەکی دیکە تەمەنی مابوو.

باشە هاوڕێکەی مەبەستی لەم قسەیە چ بوو؟ دەیویست چ بڵێ؟ رەنگە ئەمە لەو پرسیارانەیە کە دەبێ تەنیا پرسیار بن، بە بێ هیچ چەشنە وەڵامێک. وەڵامەکە لە خودی پرسیارەکەدایە. کە دەپرسی وەڵامیش وەردەگری. پرسیار و وەڵام لە یەکتردا تواونەتەوە. هەڵبەت رەنگە ئەم جۆرە رستانە نە پرسیار بن و نە وەڵام. شتێک بن واوەتر. وەک دەنگی ئاو، کە ئاو نیە بەڵام دەزانی کە ئاوە. نازانێ بۆ نەیپرسی. بۆ تەنیا بە چاو پرسی؟ بێگومان ئەگەر ئیستا بایە دەیپرسی بۆ؟ چەند جار بە دەنگی بەرز "بۆ" ی لە ناو ئاوێنەکەدا دووپات کردەوە. کتوپڕ بیرێک بە مێشکیدا تێپەڕی: "ئەگەر بە وردی سەرنجی روخسارم بدەم لە مەبەستی قسەکەی تێدەگەم." ئەوجا هەوڵی دا بە وردی روخساری هاوڕێکەی بێنێتە بەر چاو. ئەویش پیاوێکی سەفەری بوو. باشە پیاو کە بە توش پیاوێکی سەفەرییەوە دەبێ سەرەتا لە کوێی دەڕوانێ؟ نە روخسار نە جەستە، بەڵکو هەموو وێکڕا. وەک چۆن تاپۆیەک لە باکگراوندێکی لێڵەوە هەنگاو هەڵدێنێ و دەردەکەوێ. تاپۆیەک بە جانتایەکەوە. ئەوسا بە پرسیارە هەمیشەییەکانیەوە: "ئێرە کوێیە؟ ...نزیکترین هۆتێل کامەیە؟ ...کار دەست دەکەوێ؟..." ئەوسا پرسیارە هەمیشەییە نهێنیەکان. ئەو پرسیارانەی وا هەن بەڵام ناکرێن: "دەزانم خانووی تێدایە، بەڵام حەسانەوەشی تێدایە؟...دەزانم مرۆڤ لێرەش لە سەر خاک هەنگاو هەڵدێنێ، بەڵام خەڵکی ئێرە تا چەندە ئێرە دەناسن؟" گەڕایەوە سەر روخساری هاوڕێکەی. هەموو شتێک وەک روخساری خەڵکی ئاسایی. پێست، دەم، لووت، ردێن، قژ، چاو...، بەڵام نا راوەستە! چاو؟ چاو هەر هەمان چاوە، بەڵام سەیری تیشکی... سەیری جۆری روانینی! لێت دەڕوانێ و لێت ناڕوانێ. وەیلانە. بەردەوام سەیری پشت سەری تۆ دەکا. لە چاوەکانی تۆ و لە تۆ تێدەپەڕێ. دەڕوا... دەڕوا، بەڵام بۆ کوێ؟ چاوی هاوڕێکەی وەک ئاو وایە. دەنگی دێت و کەچی ئاویش نیە. بەڵام دەزانی ئاوە. ئەوسا لە ئاوێنەکەدا لە چاوی خۆی روانی. بۆ یەکەم جار لە ژیانی سەفەریدا چاوی خۆی بینی. لەوە پێش

نەیبینیبوو. چاوی قەت چاوی نەبینیبوو. ئای چاوی گەڕۆک! چاوی بێ ئۆقرە و سەرهەڵگرتوو! وەیلانی کوێیت؟ ڕێگاکانی دی یا خود دەروونی خۆت؟ لە ڕێگا دەگەڕێیت یان لە خاوەنەکەت؟ چاوی، ئەو دەبینێ و نابینێ. هەناسە و بۆنی ڕێگاکان بە سەریدا زاڵن. دەڵێی چاوی ڕێگاکانن، نەک هی ئەم.

بە پەلە چووە دەر. کەواتە دەتوانێ بە چاو پیاوە سەفەریەکان بناسێتەوە. هەر کە لە دەرگا ترازا بە توش دەریای مرۆڤە سەفەریەکانەوە بوو. ئەوەی لەم شارەش لە دایک بووبوو و تەواوی تەمەنی لێرە ژیابوو، هەر سەفەری بوو! ویستی یەکیان ڕاگرێ و لێی پرسێ کە کاکە تۆ ئیتر بە تەمای کوێیت؟ تکایە وەک من سەفەر مەکە! تکایە وەک من بیر لە سەفەر مەکەوە! تۆ کە ئیدی پاڵتۆکەت سەفەری نیە. بەڵام نەیتوانی. لە چاویاندا بڕیاری نەگۆڕی سەفەرهەبوو. زۆربەیان هەر ئیستا بە تەمای سەفەر بوون. چەند چاک بڕیارەکانی دەخوێندەوە. دەستەو ئەژنۆ لە ناویاندا مایەوە. چ شەقامێکی قەرەباڵغ! چ دەریایەک لە مرۆڤ! قیڕاندی!

هاوڕێکەی بە تاوانبار دەزانی. تا چاوی خۆی نەدیتبوو چەندە کۆڵی سووکتر بوو. باشە گەر هەموو مرۆڤەکان سەفەرین، بۆچی لە ڕێگاکاندا ئەوەندە کەم بە توشیانەوە دەبوو؟ بە پەلە چووەوە بۆ ماڵ، بۆ بەر ئاوێنەکە. لە خۆی ڕوانی، لە چاوی، ورد، وردتر، نزیکتر، گەلێک نزیکتر. ئەوسا خۆی بینی بە تەنیا لە ڕێگاکاندا، بەڵام لە گەڵ بێ ئەژمار مرۆڤ لە چاوەکانیدا. ئاە، ئێمە هەموو چەند سەفەرین!

چاویلکە لە چاوەکەی سێ ئێوارەی هاوین

ئەو شارەی کە من ئیستا بە ئاستەم دێتەوە یادم، چوار دەوری بە شاخ گیراوە. بەڵام هەر ئەوەندە نیە، واوەتر لەم شاخانە دیسان هەر شاخە و شاخ. کێوەکان ئەوەندە زۆرن کە بێ تاقەت نابن. پاڵیان بە پالی یەکترەوە داوە و کەمێک نەویتر سەریان لە ئاسمان. جارجارەش هەورەکان دەبنە کڵاویان. بە کڵاوی هەور و بەرگی باران و بەفرەوە وەک پیرەمێردێک کە هێشتا باوەڕی بە مەرگ و مردن نیە، دەچنە ژوانی وەرزەکان.

لەم شارە من لە دایک بووم و گەورە بووم، بەڵام لەوێ پیر نەبووم. پیریم لە گەڵ خۆم هەڵگرت بۆ وڵاتانی دیکە. پیریی من لە شوێنی دیکە بوو. بۆیە ئیستا کە من بیر لە گەنجیەتی خۆم دەکەمەوە، بە ناچار بیریش لەوێ دەکەمەوە. گەنجیەتی من لەوێیە و ئەوێ گەنجیتی من. من لەوێ گەنجیەتیم جێ هێشت.

لەو وڵاتەی کە تێیدا گەنجیەتی من بە بێ من ئیستا دەژی، کێوێک هەیە کە ون بووە. کەسیش نازانێ! نە شارەکەی قەراغی و نە ئاواییەکانی دەوروبەری. خەڵکی شار هەر پێیان وایە لەوێیە و خەڵکی گوندەکانیش وەک جاران دەچنە مەزراکانی و بەرخەلی تیا دەلەوەڕێنن. تەنیا من دەزانم خەڵکی شار تەنیا بە پێی عادەت دەزانن کە ئەو کێوە هەر لەوێیە و خەڵکی گوندیش لە بەر بژیویی ئاژەڵەکانیان. ئەگینا ونە! ون بوونی ئەم شاخە، نیگای خەڵکیش ون دەکا. ئیدی چونکە نازانن کە نیگایان ون بووە، پێیان وایە کە کێوەکەش هەر لەوێیە. منیش چەندە پێکەنینم دێ یان خەمین دەبم بەم راستیە.

له رۆژێک له رۆژەکانی گەنجیەتیمدا که هێشتا ئەو کێوه بزر نەبووبوو، ئێوارەیەکی درەنگ وەختی رۆژێک له رۆژەکانی هاوین، بەرەو ماڵ دەڕۆیشتمەوه. کۆلان و جاده ئیدی چۆڵ بووبوون و تەنیا، تاک و تەرا لێرەو لەوێ سێبەری دوا رێبواران دەبیندران. رەنگه ئەوانیش سێبەری منیان دەبینی. له داڵغەی خواردنی شەودا بووم که یەکێک له سێبەرەکان لێم نزیک کەوتەوه. له سێبەرەوه بوو به جەستە و له جەستەوه به سیمایەک، سیمای گەنجێکی رەنگه تەمەن بیست و پێنج ساڵان به کۆڵه پشتیەک به پشتیەوه. ویستم لەوه زیاتر سەرنجی نەدەمێ، بەڵام چاویلکەکەی و کۆڵه پشتیەکەی سەرنجی راکێشام. لێی ورد بوومەوه. کەچی هەر چاویلکەکەو کۆڵه پشتیەکەم دەدیت! راوەستا. چاویلکەیەکی کۆڵ له پشت! یان کۆڵه پشتیەک به چاویلکەوه. دوا. به بێ هیچ هۆیەک دوا. نه من هاوڕێی ئەو بووم و نه ئەو هی من. نه من ئەوم دەناسی و نه من ئەو. رەنگه ئەوەی که هەر دووکمان دوو سێبەری ئێوارەیەکی هاوین بووین، غیرەتی قسەکردنی پێدابوو. دوو سێبەر شتی هاوبەشیان زۆره.

ـ دەزانی بۆ کوێ دەچم؟

سەرم سوڕما. ئەوەتەی من له بیرم دەهات خەڵک ئێواران بۆ ماڵەوه دەچوونەوه.

ـ نەوەڵڵا کاکە!

ویستم بڵێم که به من چی که بۆکوێ دەچێ. ویستم بڵێم من که تۆ ناناسم، ئیدی چیم به تۆ داوه. یان رەنگه ئەوەی که بشمزانیبا به مانای خۆ هەڵقورتاندن له ژیانی خەڵکی بوو. دیسان وتم:

ـ نەوەڵڵا کاکە!

ـ بۆ ئەو شاخە!

سەرم وەرگێڕا و سەیری شاخەکەم کرد. وەک من و ئەو و رێبوارانی دیکەی ئێوارەی شار، سێبەرێک بوو، بەڵام زەلام و تۆخ و به هەیبەت.

ـ بۆ ئەوێ دەچم، به تەنیا! له گەڵ رادیۆیەک و شەمچەیەک، بەڵام وەک مرۆ تەنیا!

ـ ...

ـ هاوینان ئەمه ئیشمه. هەڵبەت نه هەموو شەوێ. هەفتەی جارێ. له سەر یەک دەبێته نزیکەی دوانزه جار. هەڵبەت لەم هاوینەوه دەستم پێکردووه!

بیرم کردەوه چۆن دەوێرێ.

ـ ناترسی؟
ـ هەفتەیەکی تر هەر لەم کاتەدا یان کەمێک زووتر گەر بتبینمەوە، پێت دەڵێم کە چم کردووە و چم بینیوە. ڕۆیشت. ڕاوەستام و سەیرم کرد. لە سیماوە بۆ جەستە و لە جەستەوە بۆ سێبەر. ون بوو.

گەیشتمەوە ماڵ. جل و بەرگم گۆڕی. نانم خوارد. لە گەڵ ماڵەوە قسەم کرد. گوێم لە ڕادیۆ گرت و سەیری تەلەفزیۆنم کرد. دواتر چوومە ژوورکەی خۆم. ئەو ژوورەی کە بەرەو ئەو شاخە دەیروانی کە سێبەرە چاویلکە لە چاوەکە باسی کردبوو. سەرەتا گوێم نەدایێ. دواتر نەمتوانی. شتێک بەرەو پەنجەرەکە بردمی، لەوێوە لە شاخەکە ڕامام. گڵۆپی ژوورەکەم کوژاندەوە بۆ ئەوەی باشتر ئەو هەیکەلە ڕەشە قەترانیە ببینم. بینیم. کەمێک خوارتر لە لوتکەکەی ئاگرێک بە ئاستەم تیشکی دەهاویشت. لەوێ بوو. "عەجەب شێت..." ڕستەکەم گەڕانەوە. ئیستا سێبەرەکە لە بەر تیشکی ئەو ئاورەدا چیدی بێگومان سێبەر نەبوو. سەیرێکی ئاسمانم کرد و چووم خەوتم.
هەفتەیەک دواتر هەر لەو ڕاستە شەقامەدا بینیمەوە. هەر هەمان سێبەر بە هەمان چاویلکەو و کۆڵەپشتیەوە. ئەم جارە چاویم دیت. وەک دوو کونی گەش لە هەیکەلێکی ناڕوندا.
ـ لەوێ بووم.
ـ ئەزانم.
لە دڵی خۆمدا گوتم ئیستا باسی شارم بۆ دەکا. باسی گڵۆپ و ڕاستەشەقامی شار کە بە تیشکی دارچراکان گەشن. باسی باوەشێک تیشک کە بە ئاسماندا دەچێ. من ئەمانەم لە فیلمدا دەیتبوو، یان لە سەفەردا کاتێک شەوانە لە ناو ئۆتۆبوسدا شارێک لە دوورەوە دەردەکەوت.
ـ تا نەگەیشتمە سەر لوتکەکە لام نەکردەوە کە سەیری شار بکەم. کە گەیشتم سەرەتا ئاورم کردەوە. ڕادیۆکەم هەڵکرد، پاڵم دایەوەو ئەسا سەیری شارم کرد.
نەمپرسی چت بینی. قسەکان بۆ خۆیان بەرەو ئەوێ دەچوون.
ـ پەنجەرەیەکم بینی کە لە هەموو پەنجەرەکانی دی کە گڵۆپیان تیا هەڵنەگیرسابوو، تاریکتر دەینواند. وەک بڵێی گڵۆپی ڕەشیان تیا هەڵگیرساندبێ. ئەوەندە تاریک کە

دەژیا! پڕ لە سێبەری تۆخ. دواتر درەنگان یەک یەک و دوو دوو سێبەرەکانی نێوی وەدەرکەوتن و بە کۆڵانەکانی شاردا بڵاو بوونەوە. دڵنیام کە دەنگی پێیان نەبوو. چەند خزۆک و بێدەنگ! پێش گەڕانەوەیان هەموو، جا لە هەر شوێنێکی شارەکەدا بان وێکڕا بەرەو ئاسمان هەڵکشان. ئەوسا لە شوێنێک لە ئاسمان نە ئەوەندە بەرز یەکیان گرتەوە و دواتر نزم نزم بە سەر شاردا باڵیان گرت و فڕین.
بیرم کردەوە "سێبەرە تۆخەکانی فڕین". لەوەی ئەوەندە ئاسان ئەم تابلۆیە منیشی لە گەڵ خۆی بردبوو پێکەنینم هاتێ، بەڵام گوتم:
ـ چ ترسناک!
ـ ترسناک نیە. تەنیا راستیەکەو بەس. لە کاتی فڕینی ئەواندا هەم ئاورەکەم تینی کەم بووەوەو هەم رادیۆکەم مۆسیقایەکی سەیری بڵاو کردەوە. شتێک وەک مۆسیقای کلاسیکی، بەڵام بە دەنگێکی یەکجار بەرز.
بە دەم قسەکانیەوە لەو ئیوارەیە درەنگ وەختەدا تا دەهات چاوی پتر دەئایسا. بە پەلە رۆیشتم.
ـ لە بیرت نەچێ، هەفتەکەی تر ئەم کاتانە!

ئەمشەویش بەڕێوە بوو بۆ ئەوێ. کە گەیشتمەوە ماڵەوە نە بە جوانی نام خوارد، نە بە جوانی لە گەڵ ماڵەوە قسەم کرد، نە بە جوانی گوێم لە رادیۆ گرت و نە بە جوانی سەیری تەلەفزیۆنم کرد، بەڵام کە چوومە ژوورەکەی خۆم جوانتر لە کێوەکە رامام. دیسان ئاگرەکەم بینی. تەنانەت پەنجەرکەشم کردەوە بۆ ئەوەی گوێم لە رادیۆکەش بێت. بیستم! مۆسیقای کلاسیکی نەبوو. کەسێک هەواڵەکانی نیوەشەوی دەخوێندەوە. بە پەلە پەنجەرەکەم پێوەدا. دانیشتم و بیرم لە فڕینی شەوانەی سێبەرەکان کردەوە. بێ گومان بە سەر گەڕەک و خانووی ئێمەشدا دەفڕین. گەر بچمە سەربان بخەوم بێگومان دەیانبینم. دواتریش دەتوانم بۆ کۆڵەپشتیە چاویلکە لە چاوەکەی بگێڕمەوە کە چۆنن و چلۆنن. بەڵام هەر کە بڕیارم دا دڵم لە گەڵی لەرزی و داخورپی. بچم؟ نەچووم. لە گەڵ ئەوەی باوەڕم بە قسەکانی سێبەرە چاویلکە لە چاوەکە نەبوو، کەچی غیرەتم نەکرد بچم. هاتوو هەبوون! تا بەیانی خەوم بە سێبەرە تۆخە باڵدارەکانەوە بینی. لە خەومدا یەکیان لە حەوشەی ئێمەوە بەرەو ئاسمان هەڵکشا.

هەفتەی دواتر تووشی بوومەوە. ویستم زۆر زووتر یاخود زۆر درەنگتر لە وادەی خۆم بڕۆمەوە، کەچی نەمتوانی. هەنگاوەکانم منیان لە گەڵ خۆیان برد. هەر لەو شوێنەدا و هەر لەو کاتەدا بینیمەوە.
ـ ئەو شەوەش پەنجەرەی ژێرزەمینێکی تاریکم بینی. وەک بڵێی گڵۆپێکی یەکجار گەشیان تازە تیا کوژاندبووەوە. دواتر سێبەرە سپیەکانم بینی. یەک یەک و دوو دوو وەدەرکەوتن و بە کۆڵانەکانی شاردا بڵاو بوونەوە. ئەوانیش خزۆک و بێدەنگ و نزمە فڕ بە سەر خانووەکانی شاردا. لە کاتی فڕینیاندا ئاگرەکەم یەکجار تینی تێگەڕا، بەڵام رادیۆکەم دەنگی کەم بووەوە.
ـ چەند جوان!
ـ جوان نین. تەنیا راستیەکن و بەس.
کە چوومەوە ماڵ، نانم نەخوارد، مالەوەم نەدواند، گوێم لە رادیۆ نەگرت و سەیری تەلەفزیۆنیشم نەکرد. بەڵام نەشچوومە ژوورەکەی خۆم. ئەگەرچی لە ترسی دوێ شەو بەتاڵ بووبوومەوە بەڵام خۆشحالیش نەبووم. بە پێچەوانەوە ترسێکی سپی و گەش دایگرتبووم. فڕینی سێبەرە سپیەکانیش دەیانترساندم. چوومە بەر پەنجەرەکە. سەیرم کرد. دیسان ئاگرەکە. ئەمشەو سێهەم شەوی بوو. سێهەم هەفتەی وەرزی هاوین. بچمە سەربان یان نەچم؟ نەچووم. ئەو شەوە تا بەیانی خەوم بە سێبەرە سپیە باڵدارەکانەوە بینی. لە خەوما یەکیان لە حەوشەکەی ئێمەوە بەرەو ئاسمان هەڵکشا.

سێهەم هەفتە و سێهەم بە تووشەوە بوون. ئەمجارەیان تەواو بریاردەرانە چوو. ئەوەی کە دوای رەش و سپی دەکرێ چیدیکە بێت، بە خۆیەوە مەشغوڵی کردبووم. هەرچی رەنگی دیکە بوو هێنامە بەرچاوی خۆم. سێبەرە سەوزە باڵدارەکان، سێبەرە زەردە باڵدارەکان، سێبەرە سوورە باڵدارەکان.... بێگومان ئەمشەو نۆرەی گێڕانەوەی یەک لەمانە بوو. بینیم. سیمایەکی هەڵچوو و پەرێشان. کە قسەی دەکرد چاوی دەفڕی.
ـ ئەو شەوە سێبەرە رەش و سپیەکان پێکەوە هاتنە دەر، پێکەوە کەوتنە کۆڵان و شەقامەکانی شار و پێکەوە دەفڕین.
راوەستا و راما. چاوەکانیم نەدەدیت. ئەوسا بە دەنگێکی نەوی بەڵام روون و قورسەوە گوتی:

ـ دەبوون بە یەک. ڕەش دەبوو بە سپی و سپی دەبوو بە ڕەش. بە تایبەت لە کاتی گەڕانەوەیاندا ئەم یەکتر بوونە یەکجار زۆر بوو.
ئەمەی گوت و ڕۆیشت. ئیتر نە باسی هەفتەی دواتری کرد و نە دیتنەوەی دووبارە. تەنیا ڕۆیشت.
کە چوومەوە ماڵ نە بیری نان خواردنم بوو، نە بیری لە گەڵ ماڵەوە قسە کردن، نە بیری گوێ لە رادیۆ گرتن و نە بیری سەیری تەلەفزیۆن کردن. تەنانەت نەچوومە ژوورەکەی خۆیشم. شمەکم پێچایەوەو وەڕێ کەوتم. چۆن دەبێ سپی ببێ بە ڕەش و ڕەش بە سپی؟ شتێک لەم نێوەدا هەڵە بوو. ئیترفڕینی ڕەش و سپی لێک جودا نەدەکرانەوە. ئیتر کەس نەیدەزانی کە ئەمشەو داخۆ شەوی فڕینی سپیەکانە یان ڕەشەکان. ئەوجار نە رادیۆکەش دەیزانی چ جۆر مۆسیقایەک بڵاو بکاتەوەو نە ئاگرەکەش دەیزانی چۆن بئایسێ. لە شار دەرکەوتم و گەیشتمە دەشت، دواتر داوێنی کێو و ئەوسا قەدپاڵ. سەرکەوتم. دەمزانی کە ئەم ڕێگایە ئەگەر چی قەت پێیدا نەڕۆیشتبووم، بەڵام دەمگەیێنێتە لای ئەو. گەیشتم. لای نەکردەوە سەیرم بکا. وەک بڵێی دەزانێ منم. نیگای لە سەر شار چەقیبوو. دیتم کە ئاگرە کز دەئایسێ و رادیۆکەش بە دەنگی بەرز مۆسیقایەکی سەیر بڵاو دەکاتەوە. ئەوسا منیش سەیری شارم کرد. منیش سێبەرە تۆخەکانی فڕینم بینی. ئەو سێبەرە تۆخانەی کە کلکیان سپی بوون. بە سەر ئاسمانی شاردا پێچ و لوولیان دەخوارد، خۆیان بە شەقام و کۆڵانەکاندا دەکرد. بزر دەبوون، پەیدا دەبوونەوە. هەڵدەکشان. دادەکشان. خڕ دەبوونەوە، کتوپڕ بڵاوەیان لێدەکردەوە. ئارام لە بەر خۆیەوە گوتی:
ـ ئیستا ئیتر ترسناکن، چیدی تەنیا راستیەک نین،... راستیەکی ترسناکن!
هەستاو دەستی کرد بە پێچانەوەی شمەکەکانی. بە پەلە نەبوو. ئیتر سەیری شاری نەدەکردەوە. کتوپڕ گەڕایەوەو بە سەرمدا گوڕاندی:
ـ هەستە بڕۆ، دەی خێراکە! زوو، زوو... زۆر زوو!
واقم وڕمابوو. لەو هەموو هەڵەشەیی و توڕەییە کتوپڕەی سەرم سوڕمابوو. وازی نەهێنا هات و بە زۆر جوڵاندمی و پاڵی پێوەنام. هەتا دوور کەوتمەوە هەر هاواری کرد کە زۆر خێرا ئەو کێوە جێ بێڵێم. دەنگی ئەوەندە ترسناک هەڵگەڕا کە دەستم کرد بە ڕا کردن. بەو شەوە ئەنگوستە چاوە، بە بێ ئەوەی لەتر بەرم و بکەوم، هاتمە خوارێ. گەیشتمە داوێن و دەشت. ئەوسا سێبەرە تۆخەکانی فڕینم بینی کە

وێکڕاو تێکڕا روویان له کێوەکه کرد. بينيم که به هەزاران هەزار له لوتکەکە ئاڵان. له بەستێنی پڕ ئەستێرەی ئاسمانی هاویندا که لوتکەکە تێیدا هەڵکشابوو، بينيم که چلۆن وەک کڵاوە هەورێکی چڵکنی پاییزان لێی ورووکان. له لوتکەوە دەستیان کرد به خواردن. خواردیان و خواردیان، هەتا کێوەکه بزر بوو. که گەڕانەوە هێشتا شەو زۆری به بەرەوە مابوو. من که له پاڵ بەردێکی زەلامی قەراغ چۆم خۆم حەشار دابوو، به فڕینی دووبارەیان هەستام و چوومە شوێنی شاخە بزر بووەکە. ئەوسا تەرمەکەیم بينی. به چاویلکەو کۆڵە پشتییەوە ناشتم.

ئەو شارەی که ئێستا من ئيدی کەمێک جوانتر دێتەوە یادم، سێ دەوری به شاخ گیراوەو دەورێکی به گۆڕ. بەڵام هەر ئەوەندە نیە. واوەتر لەم شاخانە دیسان هەر شاخە و شاخ. رەنگە واوەتر لەم گۆڕەش هەر گۆڕ بێت و گۆڕ. ئەو گۆڕانەی که بێ تاقەت نابن. گۆڕەکان پاڵیان به یەکترەوە داوە و سەریان به کێلەوە. جارجارەش له مژدا ون دەبن و وەک پیرەمێردێکی که هێشتا باوەڕی به مەرگ و مردن نیە، دەچنەوە ژوانی ژیانیان. لەم شارەدا من له دایک بوم و گەورە بووم، بەڵام لەوێ پیر نەبووم. گەنجیەتیم لەو شاخە جێ هێشت و پیریشیم له وڵاتان له بیرەوەری و خەمی سێبەرە چاویلکە له چاوەکەی سێ ئێوارەی هاوین.
26.12.2007

پشیلەیەک دەمیاوێنێ!

ئاپارتمانەکە بە سەر تەپۆڵکەیەکەوەیە و ئەویش لە قاتی هەرە سەرەویدایە. کە سەعات لە دوانزەی شەو لادەدات، گڵۆپی ژوورەکە دەکوژێنێتەوەو لە سەر کورسی پەنای پەنجەرەکە دادەنیشێ و تا درەنگان لە شەوانی ئۆسلۆ دەڕوانێ. شار لە ناو گڵۆپ و تاریکیدا راکشاوەو قەراغەکانی لە شوێنێکی نادیار بزر دەبن. نیگای تێر نابێت. گەمەی گڵۆپ و تاریکی هەمیشە بۆی سەرنج راکێش بووە. پاڵ دەداتەوە. بە جوانی پاڵ دەداتەوەو جگەرەیەک دادەگیرسێنێ. گڵۆپی ژووری دراوسێکان یەک بە یەک کوژاونەتەوە. ئیتر سەرنجی ئەم راناکێشن. لە ئاپارتمانەکەی ئەوبەر هەمیشە ژوورێکیان گەلێک درەنگتر لەوانی دی گڵۆپەکەی دەکوژێتەوە. رەنگە لەوێش کەسێک وەک ئەم تا درەنگان لە شەوانی ئۆسلۆ دەڕوانێ.
گەرچی زستانە، کەچی ئەمشەو بایەکی بەهاری هەڵیکردووە، "با" کە لە پەنجەرە بە ئاستەم کراوەکەوە خۆ بە ژوورێدا دەکا و چەندەیش بزوێنەرە! زیاتر پەنجەرەکە دەکاتەوە. "با" ئیتر بە تەواوی لە ژوورەکەدا دەکەوێتە گڕوگاڵ. دووکەڵی جگەرەکە لە گەڵ خۆی هەڵدەگرێ و دەیبا. دەیکێشێ. جگەرەکە لە تەواو بووندایە کە بە ئاستەم دەنگی پشیلەیەک دێتە گوێی.
ـ میاوو...!
ئەوەتەی لە بیری دێ و لە ئۆسلو دەژی بە شەودا گوێی لە دەنگی پشیلە نەبووە. پشیلەکانی ئێرە شەوگەڕ نین. وەک مرۆڤەکان لە ناو خانووەکاندا دەژین و کاتی خەودا لە سەر جێگاکانیان بە دەوری خۆیاندا قەف دەخۆن و دەخەون. باوەڕ ناکات لە دوای دوانزەی شەو هیچ پشیلەیەک لەم وڵاتە بە دەرەوە بێت.
ـ میاوو...!

بیری پشیلەی لای خۆیان دەکەوێتەوە. ئەو پشیلانەی وەیلانی کۆڵان و زبڵەکان بوون و بە دەرکەوتنی مرۆ خێرا خۆیان ون دەکرد. یادەوەرییەکی ئەوێ، دەنگی پشیلەی شەوانە بوو. ئەو کاتانەی دوو نێر لە یەک گرژ دەبوون یا خود نێر و مێیەک سەودایەکیان لە سەردا بوو.

ـ میاوو...!

جارێکیان لە جادەیەکەوە تێدەپەڕی. ئاپۆرایەک لە خەڵکی بینی. نزیک کەوتەوە. سەد نەفەرێک دەبوون. لە سەربانی دووکانێکیان دەڕوانی. ئەمیش روانی. دوو پشیلە، نێر و مێیەک کە دەیانویست جووت بن. چ حەشر و حەلەلایەک بوو: "دەی بەقوربانە!"... "دەی تەختی کە!"... "ئەی خۆزگەم بە خۆت!"... "ئەوە بۆ ئەوەندە دوای دەخا؟" پشیلە نێرەکە ئارام ئارام لە مێینەکە نزیک دەکەوتەوە. هەر کە ویستی لە گەڵی جووت بێت، درایە بەر بەرد. رێژنەی بەرد. بارانەی بەرد و پێکەنین و جرت کێشانی خەڵک. پشیلەکان چەند گورج و خێرا دەرچوون.

ـ میاوو...!

یان جارێکیان لە بیری دێ کە دراوسێکەیان کۆتری هەبوو. پشیلەیەک شەو خۆی بە هێلانە کۆترەکاندا دەکاو هەر هەموویان دەخنکێنێ. دراوسێکەیان ئۆقرەی لێ هەڵدەگیرێ. دەیزانی کاری کام پشیلەیە. لەوە پێش چەند جارێک رەپێی نابوو. هەفتەیەک تەڵەو داوی بۆ نایەوە تا بیگرێ. گرتی. ئەوسا لە سێدارەی دا. تەنافێکی لە تاقەداری حەوشەکەیان شۆڕکردەوەو پشیلەکەی وەک تاوانبارێکی شەڕ لە سێدارەدا. پشیلەکە کە قەت شتی وای بە خۆیەوە نەدیبوو، پەت لە مل و حەپەساو لەم دۆخە بە دەوری خۆیدا دەسوڕایەوەو بە سەختی دەیمیاواند. میزی کرد بە خۆیدا. میزەکە وەک ئاوی فوارە، جەغز ئاسا دەڕژایە سەر زەوی.

ـ میاوو...!

لە بەر خۆیەوە بیری کردەوە کە بە راستی دەنگی پشیلەیە یان خود گوێی دەزرینگێتەوە. "بێگومان پشیلەی دراوسێکەمانە."

ـ میاوو...!

یان جارێک لە گوندێک دەیانگێرایەوە کە پشیلەیەک حەزی لە کچانی گوند کردووە. ئەویش وەک کوڕانی ئاوایی ئێواران دەچووە سەر رێی کانی. هەر وەک کوڕانی ئاوایی لێیان رادەماو نەدەبزوت. تەنیا جیاوازیی ئەو ئەوە بوو کە وەک ئەوان

هاوڕێیەکی نەبوو لە گەڵیان بدوێ. جار جارە بە پەنجەکانی مێشەکانی دەتاراند و بە زمانی لێوەکانی خۆی دەلستنەوە. کچەکان دەتریقانەوە. نیگایان بەڕێ دەکرد. بە ئەنقەستیش لە کاتی هەڵگرتنی گۆزە ئاوەکانیاندا کەمێکیان بە سەر و سینگی خۆیاندا دەڕژاند. کراسەکە بە لەشەوە دەچسپی. ئیدی گەنجەکان شێتتر دەبوون. لەم کاتانەدا پشیلەکە هەڵدەستایە سەر دوو دەستی و گەردنی دەکێشا. سەرئەنجام ڕۆژێکیان پێیان زانی و بەر بەردیان دا. وتیان ئەوە جنۆکەیە لە پێستی پشیلەدا. بڕیاری کوشتنی درا. بەڵام کێ دەوێرێ جنۆکە بکوژێ؟ بەڵام ڕۆژێک کوژرا. کەس نەیزانی کێ بوو. کەلاکەکەی لە سەلوێنکی ئاوایی بیندرایەوە. هەموو کەس دەیگوت پشیلەکە مرد، بەڵام بێگومان جنۆکەکە هەر زیندووە. جنۆکە نامرێ.

ــ میاوو...!

لە خوارەوە لە سەر جادەکە، ئەو جادەیەی وا بەرەو ئاپارتمانەکە دەهات، سەمای بە پەلەی گڵۆپێکی زەرد و شین سەرنجی ڕاکێشا. دەڕوانێ. ماشینی پۆلیس. سەیارەکە لە بەردەم ئاپارتمانەکەدا ڕادەوستێ. دوو پۆلیس دادەبەزن. یەکیان بە بێ تەل خەریکی قسە کردنە. ئەم هیچ تێناگا. ترسێک دایدەگرێ. چ بووە؟ کێ کوژراوە؟ یان دزراوە؟ لەوەی کە تا ئەم کاتەی شەو بەخەبەرە، پەشیمانە. نەکا بە جۆرێک تاوانبار بکرێ. دەیەوێ گڵۆپەکە بکوژێنێتەوە، بەڵام ئیتر درەنگە. ڕەنگە کوژاندنەوەی گڵۆپەکە، دەتوانێ سەرنجی پۆلیسەکان ڕاکێشێ.

ــ میاوو...!

ئەوسا کتوپڕ سەیارەیەکی فریاکەوتن و ماشینێکی دیکەی پۆلیس پەیدا دەبن. لە پاڵ سەیارەی یەکەمدا ڕادەوەستن. "نەکا شوێنێک سووتابێت و من ئاگام لێ نەبێت!" ترسێکی خراپتر دایدەگرێ. کاتێک ئەم ئاپارتمانانە دەسووتێن، دەرباز بوون لێیان گەلێک زەحمەتە. دەیەوێ هەستێ و بچێ سەیری کۆریدۆرەکە بکا، بەڵام شتێک ڕایدەگرێ. گەر سووتان هەبا، دەنگیش دەبوو. ئەمشەو بە پێچەوانەوە، یەکجار بێدەنگ بوو. بێ تەلەکە خامۆش دەبێ و پۆلیسەکان و ماشینی فریاکەوتنەکە بەرەو پشتەوەی ئاپارتمانەکە سوڕ دەخۆن. بە پەلە دەچێتە کۆریدۆرەکە و لە پەنجەرەی ئەێندەرەوە لە پشتەوە دەڕوانێ. بینی پەیژەیەک لە سەیارەی فریاکەوتنەکەوە بەرز کرایەوە. بەرز بەرز تا قاتی چوارەم، ئەو شوێنەی کە بە مەبستی نوێ کردنەوەی

ئاپارتمانەکە داربەست کرابوو. ماوەیەکی خایاند. دەنگی پشیلەکە تا دەهات زیادی دەکرد.
ـ میاوو... میاوو... میاوو...!
ئەوسا ئەوەی لە پلەی هەرە سەرەوەی پەیژەکەدا بوو، دەسی راداشت و شتێکی هەڵگرت. شتێک وەک پشیلە. ئا پشیلە بوو. دواتر کابرایەکی مۆبایل بە دەستی بینی کە لە پاڵ پۆلیسەکان راوەستابوو. بێگومان ئەو رێبوارەی بوو کە دەنگی پشیلەکەی بیستبوو و تەلەفۆنی بۆ بەشی فریاگوزاری و پۆلیس کردبوو.
پشیلەکە خرایە ناو جەعبەیەکی تایبەت و سوار سەیارەکە کرا. کە ماشینەکان لە سەر پێچی جادەکە ون بوون، دیسان ئەم هەستی بە دەنگی پشیلە کردەوە. دەنگی سوپاسی ئەو پشیلەیە بوو یان پشیلەیەکی گرفتاری دیکە؟ تەلەفۆن بکا یان نەیکا؟ دەستی بۆ تەلەفۆنەکەی برد. لە تەلەفۆنەکەدا باسی بەردەباران کردنی پشیلە و جرت لێدان و لە سێدارەدانیانی دەکرد. باسی کرد کە چلۆن جنۆکە نامرێ.
13.01.2008

ئاماژە

خەڵکی گەڕەک هەموو باسیان دەکرد. ئەسڵەن لە هەموو شوێنێک و لە هەموو کاتێکدا باس باسی ئەو بوو. لە کاتی ژەمدا، لە دوکان، لە دانیشتنی ئێوارانی گەڕەک، لە کاتی نانکردنی سەر تەنووردا، لە دوا قسەکانی پێش خەوتن و تەنانەت لەکاتی بەیانی باشیشدا:

ـ دەزانی زۆر سەیرە!

چەندەش بە راستی بە لایانەوە سەیر بوو. یەک دەیگوت:

ـ وەجاغیان کوێرە.

ئەوی دی دەیگوت:

ـ هەر رۆژێک بێت دەکەوێتە خوارەوەو...

ـ کوا بکەوتایە خوارەوە! ئەو دایک و باوکە زەلیلە رزگاریان دەبوو!

ـ کورە خەریکە منداڵانی گەڕەکیش بەدخوو دەکا.

ـ شێتە، شێت بووە!

ـ گەر وەڵات ساحیبی هەبا، بەرەو شێتخانە رایاندەگواست.

بەڵام خەڵک چەندە لە قسەکانیاندا توورە بوون، ئەوەندەش لە دەروونەوە گیرۆدەی رووداوەکەش بوون. بە لایانەوە سەیر بوو کە چلۆن کوڕێکی ئاوا جوان چاک کە تازە غونچەی گەنجیەتیەکەی پشکوتبوو، ئاوای لێ بەسەر بێت. پیاوە بە تەمەنەکانی گەڕەک حەیفی جوانیەکەیان دەخوارد و دەیانگوت:

ـ بریا ئێمەیش کاتی خۆی ئاوا لاوێکی جوان باین! ئەوەی بۆ... هەڵدەکەوێ بۆ راوکەر هەڵناکەوێ!

ژنەکانیش بە دەم لێو هەڵقرنجاندنەوە،roویان وەرگێراو بە سرتە دەیانگوت:

ـ پیف پیف لەو بڕیایە! بەوەشەوە هەر ئەوەن!
کە ئێوارە دەهات ئەو گەنجە جوان چاکە، درێژ درێژ دەبوو و بە سەر چەند بان و کۆڵانی گەڕەکدا ڕادەکشا. ئیدی کەس قۆڵ و جەستەی لیک نەدەکردەوە. سێبەرێکی یەکجار درێژ کە لە کۆڵانێک، یاخود لە سەر بانێک لە بەر یەک هەڵدەوەشاو لە کۆتاییدا بزر دەبوو.
دەمەو ئێوارەیان هەموو کەس چاوەڕوانی بوو. ژنانی گەڕەک لە توو تروکاندن دەبوونەوەو سەریان هەڵدەبڕی، منداڵەکان وازیان لە کایە دەهێنا و گەردنیان دەکێشا، پیاوەکان کە لە کار دەهاتنەوە هەر لە کۆڵانەکانی ئەو سەرەوە چاویان بۆ دەگێڕا. دیتنەوەی زەحمەت نەبوو، چوونکە بەو زەردەپەڕە کراسێکی زەردیشی لە بەر دەکرد و ئیدی دەبوو بە تۆپەڵێک ئاگر. ئاگری ئێوارانی گەڕەک! دەئایسا و هەتا بزربوونی هەتاو نەدەبزووت. چەندەی دەخایاند؟ کەس نازانێ. زۆر کەس هەوڵیان دەدا بیژمێرن، بەڵام خێرا لەکاتی ژماردندا لە بیریان دەچووەوە. کاتی وا ماڵی ژماردن نیە، کاتی لێرامانە، کاتی بیرکردنەوەیە.
زۆر کەس بڕیاریان دا کە بچن و لە گەڵ دایک و باوکی قسە بکەن. هەندێ کەس ویستیان بەردی تێبگرن و بیترسێنن. ژنان بە پشتە ملە قسە کردن، ویستیان بە شەرمیا بخەن، بەڵام هیچیان چاری مەسەلەکەی نەکرد. ئەو هەموو ڕۆژێک لەو کاتەدا دەچووە ئەو شوێنە و ... ئا، هەموو ئێوارەیەکی هاوین کاتێک خۆر دادەچوو و دنیا زەرد هەڵدەگەرا، ئەویش دەچووە سەربان. ڕێک لەو سووچەیدا کە بە سەر کۆڵانەکەدا دەیڕوانی، ڕادەوەستا و پەنجەی بەرەو ڕۆژئاوای شار ڕادەداشت و ڕەق ڕادەما. وەک هەیکەلێکی بەردینی سەردەمی یۆنانی کۆن و ڕۆمیەکان بە بێ جوڵە و سرتە و بە نیگایەکەوە کە لە زەردەی خۆردا ون دەبوو، ڕادەوستا. چ ئاماژەیەکی ئەبەدی! بە بەژن و باڵایەکی کشاوەو ڕێک و پێکەوە لە دوورەدەستەکان ڕادەما و ئیدی کەسی نەدەدیت. پەنجەی لە گوێسوانەکەش دەترازا.
هەیکەلێکی کلاسیکی. وەک هەیکەلی ئەسکەندەری مەقدوونی کە بە ئاماژەی پەنجە، سوپاکەی بەرەو ولاتە نادیارەکان بەرێ کرد. شەڕە بێ پایانەکان. یاخود وەک لینین، کاتیک بە پەنجەی، وڵاتی سۆسیالیستی پیشانی هەڤاڵانی دەدا: "ئەوەتا هەڤاڵان، زۆری نەماوە!" ئەم پەنجەی ئاماژەیە چەند ڕۆمانسی و چەندە وورووژێنەرە!

ـ سەیرە دیسان ئەو شێتە چووەوە سەر بانی!
ئەمەیان دەگوت و رادەمان. تێر نەدەبوون. سیحری ئەو ئاماژەیە ئەوانیشی دەبرد. ئەوسا بە دزیی یەکترەوە و بە ئاستەم گەردنیان دەکێشا و سەیری ئاسۆیان دەکرد. چاوەڕوانیی موعجیزەیەک لە دوورەدەستەکانەوە. کەسێک یان شتێک کە لە کەسێک یان شتەکانی دیکە ناچێ. تەنانەت هەندێک لە دانیشتوانی گەڕەک فێر بووبوون کە بە دزیەوە ئێواران دەچوونە پشت پەنجەرەکان و لەوێوە لە دوورەدەستەکانیان دەڕوانی. لەو شوێنەی ئەو کوڕە کراس ئاڵتونیە ئاماژەی پێ دەکرد. لە سەیر کردن تێر نەدەبوون. ئاە رازی ئاسۆ! ئاە رازی نیگای کوڕە شێتەکەی ئێوارانی سەر بانی! هەندێکیان تەنانەت فێر بووبوون دەگریان. فرمێسکەکان لە کاتی ون بوونی هەتاودا، روویان لە زیاد بوون دەکرد.
رۆژان هاتن و رۆیشتن. پەیکەرە ئاڵتونیەکەی سەر بانی، خەڵکی پێی راهاتبوون. ئیدی نە کەس سەری بۆ هەڵدەبڕی و نە کەس لە ئاسۆی دەڕوانی. منداڵ کایەیان دەکرد، ژنان قسە و پیاوانیش بەرەو ماڵەوە دەبوونەوە. پەیکەرە ئاڵتونیەکەی ئاماژە، ئیستا ئیتر تەنیا خۆی مابووە و خۆی. ئیستا ئیتر تەنیا خۆی بوو و خۆی. ئەوەندە خۆی کە چۆلەکەو کۆترە سرکەکانیش لێی نەدەترسان. لە سەر شان و قۆڵ و پەنجەی ئاماژەی هەڵدەنیشتن و دەحەسانەوە.
هاوینێک و زەردەی ئێوارانی بوو کە پەیکەرەکە نەخۆش کەوت. چەند جار ویستی و هەستا کە بچێ بۆ سەر بانی. جەستە ئیزنی نەدا. دەبا چووبا. دەبا دیسان پەنجەی ئاراستەی ئەوێ کردبا. ئا، ئەوێ! ئاە ئەوێی زەردە و تێکەڵی دوورە دەستەکان! چەند جار بە دایک و کەس وکاری گوت، بەڵام کەس یارمەتی نەدا. بە هیوای ئەوەی کە چاک بێتەوە ئۆقرەی گرت! نەخۆشی تا دەهات خراپتر بوو و چاوەکانی ئەویش خەمگینتر. خەمگین، سیس و کەمێک لەرزۆک لە شەونمی فرمێسکە هەمیشە هەڵنەوەریوەکان. پێڵوەکانی وەک پێڵوەکانی زەوی و ئاسمان لە ئێوارانداا نیشتنە سەر یەک. بۆ هەمیشە نیشتنە سەر یەک. پەیکەرەکە لە سەر بانی نەمرد.
کە مرد، لە بیرەوەریی وی دا بە یادی پەنجەی، کراسی ئاڵتونی بەری و ئاماژە سیحراویەکەی، تەنیا چەند ئێوارەیەک منداڵان، ژنان و پیاوانی گەڕەک سەریان هەڵبڕی و لە بانەکەیان روانی. چۆلەکە و کۆترەکانیش ئیتر نەهاتنەوە. ئیستا ئیدی تەنیا گەڕەکە و ئێوارانی ئاڵتونی و بانێکی چۆڵ لە هەیکەلێکی ئاماژاوی.

بەفری هاوڕێ

پاسەکە ئارام ڕێگای دەبڕی. دەرەوە تاریک تاریک. سارد و بێدەنگ. لە ناو پاسەکەدا دانیشتوون. ناوەوە پڕە لە هاوڕێیانی کۆن. ئەمانیش هەردووکیان لە پێشەوە ڕوو بەوان. پاسەکە دەڕواو ئەم شانە و شان دەکا، موسافیرەکانیش لە گەڵیا. هەموو ئەوان لەمان دەڕوانن و ئەمانیش لەوان. نیگاکان چەند قورسن! هاوڕێیانی کۆن هەموویان ڕەپ دانیشتوون. دەست لە سەر ئەژنۆ و بێدەنگ. وەک سەردەمی منداڵی لە کلاسی دەرسدا، کاتێک موبسری کلاس بە دارێکەوە قوتابیەکانی ئارام دەکرد. دوو تفەنگچیش لە بەر دەرگاکەدا ڕاوەستاون، ئامادەن بۆ هەر چەشنە ڕووداوێکی نەخوازراو. ئەوانیش دوو موبسر بە دوو دارتفەنگەوە. بەرپرسەکە هەردووکیانی دابووە دەست ئەم دوو تفەنگچیە و گوتبووی بیانبەن. ئیستا خەریکە دەیانبەن. پێیان وانەبوو ئەوەندە خێرا بڕیارێکی وەهایان لە سەر بدەن. کە ئەمەیان بیست، تەزوویەک بە لەشیاندا گەڕابوو. کتوپڕ شتێک هاتبوو کە ژیانی وەک تابلۆیەکی دوورەدەست لێکردبوو. ئەوەندە دوور وەک مرۆڤی ناو تابلۆکانی سەدەی چوارده. هەردووکیان سەریان هەڵبڕیبوو و لە دووریان ڕوانیبوو، ئەگەرچی تا دیوارەکە تەنیا دوو مەتر مەودا هەبوو!

دەیانزانی بە پاس دەیانبەن. ئەم پاسە بە ناوبانگ بوو. لە منداڵییەوە باسیان بیستبوو. سالانی ساڵە بەمە ڕایاندەگوێزن. پاسەکە کۆن کۆن بوو، بەڵام مۆتۆڕەکەی هەر وا بە گوڕ و بە هێز بوو. ئیستایش دەیتوانی بە هەزاران و هەزارانی دیکە ڕاگوێزێ. هەر کە سوار بوون واقیان وڕما. پێیان سەیر بوو. پاسەکە پڕ بوو لە هاوڕێی کۆن، ئەو هاوڕێیانەی وا ئیستا تەنیا بە یادەوەرییەکانەوە بەمانەوە بەستراوبوونەوە. باشە ئەمان بۆ؟ دانەیەک لە تفەنگچیەکان پێکەنی و گوتی:

ـ "ئەمانە لە مێژە لە گەڵ ئەم پاسە دێن و دەگەڕێنەوە!"

- "دەگەڕێنەوە؟"
هاوڕێکەی دیکەی لاشانێکی تێکوتا. ئەم بێدەنگ بوو. پاشان گوتی:
- "جاران تەنیا ئێمە و ئەوان بووین، کەچی ئیستا ئەوانەیش وا نە ئێمەن و نە ئەوان!"
دایانیشاندن، بەڵام وەها کە دەبا روویان لە هاوڕێیانی کۆن با. هاورێیانی کۆن چەند بە شێوەیەکی سەیر لەمانیان دەڕوانی. وەک شتێک پێیان گوترابوو کە دەبێ ئاوا بڕوانن. سەرەتا ئەمان خۆیان لەوان دەبوارد، بەڵام سەرئەنجام ئەمانیش کەوتنە روانین. نیگای هاوڕێیانی کۆن نیگایەکی سەیر بوو. نەدەخوێندرایەوە. هەموو شتێک بوو و هیچ شتێک. نووسرابوو و نەنوسرابوو. شتێک بوو وەک مەودایەکی کورت پڕ لە ترس و شانازی و مەخابن. رەنگە ترس لە خۆیان، شانازی بەمان و مەخابن بۆ ئەوەی کە دەکرا ئەوانیش ئاوا بان. یان مەخابن بۆ ئەوەی بۆچی دەبێ خەونی خۆش بە شکان یان مردن کۆتایی بێت.
ئەی نیگای ئەمان؟ نیگای ئەمانیش هەر هەمان. بەڵام رەنگە شتێک زیاتر، وەک "لەخۆ بایی بوونی مرۆڤی یاخیی بەردەمی مەرگ". جار و بار هەستیان دەکرد کە نیگای هاوڕێیانی ناو پاسەکە یارمەتیدەرە بۆ تاراندنی ترسی مەرگ. هەر ئەوەندەی کە تەنیا نەبوون بۆخۆی زۆر بوو. هاوڕێکەی گوتی:
- "هێناویانن کە لە گەڵیان بگەڕێینەوە. دوا رێگا بۆ گەڕانەوە بەرەو ژیان."
سەریان هەڵبڕی و سەیری دەرەوەیان کرد. دنیا هەروا چەند تاریک. شانیان بەردەوام بە شانی یەکترەوە بوو. چەند هەستیان بە ئاسوودەیی دەکرد. هێشتا نەکەوتبوون و دەکرا پاڵ بە یەکترەوە بەن. دوو پاڵتۆیە گەورەکانی بەریان گەرمای لەشیانی دەپاراست، تەنانەت دوای گەڕانەوەی پاسەکەش. لەو بەرزایە قەرار بوو لە ناو دۆڵێکدا تا ئەبەد بمێننەوە. هەڵبەت بە راکشاوی و لە کاتێکدا کە ئیتر نەیاندەتوانی لە گەڵ یەکتر بدوێن. تەنیا بە راکشاوی و بە نیگایەکەوە کە لە دووردەستەکانی ئاسماندا لە ناو ئەستێرەکان ون دەبوو. یەکیان بە چرپەوە بەوی دیکەیانی گوت:
- "کۆتاییەکان چەند بە پەلەن!"
پاسەکە راوەستا. دایانبازاندن. وەک هەمیشە هاوڕێیانی کۆن دانەبەزین، بەڵام گەردنیان کێشا. بە دەم دابەزینەوە ئەمانیش بۆ دواجار لەوانیان روانی. لەو تاریکاییەدا بە جوانی دیار نەبوو کە چۆنن، خۆشحاڵن لەوەی کە جارێکی دی بەرەو

ژیان دەگەڕێنەوە یان داهێزراوی سەفەرە بێ کۆتاییەکانی نێوان ژیان و مردن. پاسەکە ماوەیەک راوەستا. دوو تفەنگچیەکە بە وردی لەمانیان روانی. نە پاڕانەوەیەک و نە راکردنێک بەرەو پاسەکە بەدی نەکرا. ئەوان هەروا وەک دوو سێبەری تۆخ شان بە شانی یەکترەوە لەو تاریکاییەدا راوەستابوون. تفەنگچیەکان دەستیان لە شۆفیرەکە راوەشاند. پاسەکە بێ ئەمان بە هاوڕێیانی کۆنەوە گەڕایەوە. تفەنگچیەکان دەنگیان دان. لە کاتێکدا بە ئەسپایی لە ناو تاریکاییدا هەنگاویان هەڵدێنا، بۆ دواجار لە پاسەکەیان روانی. تاریکی نیگاکانی قوت دابوو. کە پاسەکە دوور کەوتەوە ترسێکی خەست بە قەدەر تاریکایی دایگرتن. ژیان چەند سەیرە! دوو تفەنگچیەکە هەردووکیانیان ریز کردن. ئەوسا چەند مەترێک لێیان دوور کەوتنەوە. جەستە ببوو بە خەیاڵێکی لۆکەیی. سپی سپی کە هەردەم دەکرا بە دەم باوە سەفەر کا. بە بێ ویست شانیان بە شانی یەکترەوە نا. نا، هێشتا جەستە قورس و قایم بوو. لایان کردەوە و لە یەکتریان روانی. بزەیان هاتێ. نیگایان لە نیگای هاوڕێ کۆنەکانی ناو پاسەکەی نەدەکرد. ئاە چەند حەزاوی بوون! تفەنگچیەکان نەڕاندیان. ئیدی هیچیان نەدەبیست. دەنگەکانیش وەک تاریکایی دەکرا مرۆڤ تیایاندا نوقم بێت. وەها کە ئیتر ببی بە بەشێک لە دەنگ. هەر لەو کاتەدا تفەنگەکان کەوتنە سەرپێ، بەفرێکی دەنک درشت و قورس دایکرد. کلوەکان ئارام دەنیشتنە سەر زەوی، سەر شاخ، سەر شان و باهۆی ئەمان. کلوە بەفرەکان لە نیگای هاوڕێیانی ناو پاسەکەیان نەدەکرد، گەلێک گەرمتر بوون. ئاە چەندە هاوڕێ بوون! چەندە هەستی تەنیایی ئەو شەوەیان دەڕەواندەوە! لەو شەوەدا بە سەر ئەو شاخەوە لە ناو ئەو دۆڵە کپ و بێدەنگەدا ئەمان بۆ دواجار دیسان بزەیان هاتێ. ترس بە یەکجاری رەوییبووەوە. هاوڕێیانی بەفر چەندە بێ فیز و بێ داوا بە دەمیانەوە بوون. لە گەڵ تەقە، سەریان هەڵبڕی و روخساریان دایە بەر هوروژمی سوپای سپیی بەفر. کلوە درشتەکانی بەفر چەند ئارام، چەند نەرم زەویی و جەستەی ئەوانی داگیر دەکرد.

14.06.2008

خۆشترین رۆژی دنیا

قەت ئەو رۆژەی لە بیر ناچێ. کە لە ماڵ هاتە دەر هەر لە خۆوە هەموو جەستەی گۆرانی دەگوت. تەنیا ئەوەندەی بوو کە دەنگی لێوە نەدەهات. بەڵام هەر کەس بینیبای دەست بە جێ بە چاویا دەیزانی چ باسە! چاوەکانی گەش گەش پێدەکەنین. ئەگەرچی قیت و قنج و خێرا دەڕۆیشت و بە جوانی نیگای بۆ پێش خۆیەوە بەڕێ دەکرد، بەڵام هیچی نەدەدیت. ئەو شتەی دەروونی داگیری کردبوو و مەست و چەلەنگی وزەو مۆسیقای لەشی تەنیا دەڕۆیشت و دەخەنی. ئا، چاوی لە هیچ نەبوو. ئاگای لێ نەبوو کە چلۆن ئاپۆرایەک دەوری شێتێکی گیرفان پڕ لە بەردیان دابوو و گاڵتەیان پێدەکرد. ئاگای لێ نەبوو کە رێک لە بەردەمیدا کوڕێکی گەنج نقورچکی لە کچێکی تەنیای چارشێو بەسەر گرت. کچەکە نە قیڕاندی و نە قسەی بە کوڕە گوت. تەنیا سوور سوور هەڵگەڕا و هەنگاوەکانی خێراتر کرد. ئاگای لێنەبوو کە یەکێک لەوبەرەوە لەمبەری دەروانی و لە بەر خۆیەوە جوێنی دەدا! شێتەکە و کچەکە و جوێن فرۆشەکەیش ئاگایان لەم نەبوو. دەڵێی ئەم شارە کەس تێیدا ئاگای لەوی دی نەبوو! بەڵام نا! بێگومان ئەگەر پشویەکی بە ئاوازی دەروونی بدایە و سەرنجێکی دەورووبەری خۆی دابا، دەیبینی کە رێک بە پێچەوانەوە گەلێک کەس ئاگایان لە یەکە. ئەی ئەوە نیە ئەو ئاپۆرایە دەوری ئەو شێتەیان داوە؟ ئەی ئەوە نیە دەستێک لاسمتی ئەو کچەی سوور کردەوە؟ ئەی ئەوە نیە یەکێک جوێن دەدا؟

شتێک لە دەروونەوە پێی دەگوت ئەمڕۆ شتێک روودەدات. شتێک کە لە هیچ شتێکی دی ناکا. سەری هەڵبڕی، سەیری ئاسمانی کرد. سەیری کرد؟ کەس نازانێ. چەند خێرا شەقامی دەبڕی. ویزەو گیڤە و گیڕەی سەیارە و مۆتۆرسیکلەکان، ورتە و هەرا و سرتە و نەڕەی رێبواران و وەستاوانی سەر شەقام لەم نەدەئاڵان. ئەو تەنیا هاتبووە دەر بۆ ئەوەی روودانی ئەو شتە ببینێ. نە ئەم لە دەورووبەری خۆی دەئاڵا

و نە دەورووبەریش لە ئەو. دنیا چۆڵ و ئەم تەنیا. یاخود هەر بۆخۆی تەواوی دنیا. شەقامی یەکەمی بڕی. گەیشتە چوار ڕێیانێک. شەقامی دەستی ڕاستی گرت. بڕیاری دا؟ هەڵیبژارد؟ نە. لە خۆوە وا ڕۆیشت. دەکرا بە شەقامی دەستی چەپ یاخود روو بە رووودا بڕوات. قەرار بوو کە شتەکە لە یەکێک لەم شەقامانەدا روو بدات. بیستبووی کە هەموو شتێک لە شوێنێکدا روو دەدات. لە شوێنێکدا و لە زەمەنێکی دیاریکراودا. شوێن، بۆ ئەو شەقام بوو. زەمەنیش، ئێوارەیەکی هاوین، کاتێک فێنکاییەکی لەززەت بەخش شار دەگرێتەوە. بەڵام کات و شوێن هەر ئەمانە بوون؟ بۆ ئەوەی لە ئاسمانەکانەوە دەیڕوانی، شوێنی ڕوودانی ئەو شتە زەوی بوو. بۆ ئەوەیش کە مێژوو دەگێڕێتەوە، زەمەنی ئەم ڕوودانە بریتی بوو لەو سەردەمەی کە تفەنگەکان فێری پیاسەی کوچە و کۆڵان و شەقامەکانی شار ببوون، "ئێوارەی پیاسەی تفەنگەکان!" ئەوانەی دەوری شێتەکەیان دابوو، تفەنگەکان بوون. ئەوەی نقورچی لەو کچە گرت، تفەنگ بوو. ئەوەیشی لەو بەری جادەوە جوێنی حەواڵەی ئەم بەری جادە دەکرد هەر تفەنگ بوو. ئەم گوێی لە تەقەی تفەنگەکان نەبوو، بەڵکوو تەنیا دەڕۆیشت و بزەی دەهاتێ. ئەو تەنیا لە ڕووداوە گەورەکە دەگەڕا. لەم شەقامەش کۆمەڵێک منداڵ نێو زبڵێکیان دەپشکنی، گەورەیەک لە یەکێک لە پەنجەرەکانەوە تفێکی هەڵداشتە دەرەوە و گەنجێکیش بە دوا مژی جگەرەکەیەوە لێوی سووتا.
شەقامی دووهەمیشی بڕی. گەیشتە سێ ڕێیانێک. دیسان شەقامی دەستی ڕاستی گرت. هەر لە خۆڕا. لێرەش تفەنگەکان. یەک جگەرەی دەفرۆشت، یەک میوە. ئەوی دی جاجکە لە دەم تەسبێحی هەڵدەسوڕاند. یەک سەیارەی خاوێن دەکردەوە. تفەنگەکان چەند سەرقاڵ بوون. ئەمیش چەند دەروون قاڵ! دیسان ئاگای لێ نەبوو کە دوو تفەنگ لە یەکیان دا. خوێنی یەکیان چەند سوور تکایە سەر زەوی. تفەنگێکی دی باوێشکی دا و بەوەی پەنای گوت هەر تاریک بێت دەزانم چی دەکەم! تفەنگێکی تریش لە سەر تاقە پردەکەی شارەوە لە چۆمەکەی دەڕوانی و وەک بڵێی لە بیری خۆکوژیدا بێت. کە ئەم شەقامەی تێپەڕاند، ئاگای لێ نەبوو کە تفەنگی سەرپردەکە لە کاتی کشانەوەیدا گوشیەکی وێڵ بەو دیویدا خست و کەوتە ناو ئاوەکەوە. تفەنگەکە ئاو بردی یان نا، نازانێ. ڕەنگە یەکسەر نوقم بووبێت. گرنگ نیە. دەڕۆیشت. هەر دەڕۆیشت. ڕووداوەکە دەیگوت نابێ ڕاوەستێ. ڕووداو

ڕۆیینی پێویستە. گەیشتە شەقامێکی دی. ئەمجار ڕاستەوڕێ ڕۆیشت. کە لە ماڵ هاتە دەر دایکی بینی بووی. دەنگی دابوو: "زۆر قیت و لێو بە بزە مەڕۆ دەرەوە. تفەنگەکان حەزیان لە مرۆڤی مۆنە. مرۆڤی مۆن و بێدەنگ!" ئەم گوێی لێ ببوو؟ کەس نازانێ. نە ئاوڕی دابووەوە نە بۆ ساتێکیش سووکە ڕاوەستانێکی بۆ کردبوو. تەنیا ڕۆیشتبوو. ڕووداوەکە نەیهێشتبوو. دایکی بە ئەژنۆی خۆیدا کێشابوو. دواتر بە دەم نوێژی ئێوارەوە دوعای کردبوو: "خوایە تفەنگەکان ئەم ئێوارەیە کەڕ و کوێر کەی!" هەر لە دەرگاکەیان هاتبووە دەر دراوسێکەشیان بینیبووی. ئا، کچی دراوسێکەیان کە زۆریشی دڵ بەمەوە بوو. بەڵام ئەم سەرنجی نەدەدایە. کچێکی ئەوەندە جوان کە لاوان لە گەڕەکەکانی دوور و نزیکەوە بۆ دیتنی دەهاتن. وەک دەڵێن قژ زەرد و چاو کاڵ و سپیکەڵە، وەک کچانی ئەورووپا. دیتبووی و ئاخی هەڵکیشابوو. وەک جاران. باشە بۆ نایبینێ؟ هاوڕێکەی گوتبووی: "ئەمە لەوانەیە کە هەمیشە پێی وایە شتە گرنگەکان لە دوور دوور ڕوو دەدەن. لێی گەڕێ سەرئەنجام ڕۆژێک پێت دەزانێ."

شەقامە ڕاستەوڕێکەش وەک شەقامەکانی دی پڕی تفەنگەکان و ئەو خانووانەی کە شەوانە تفەنگەکان تیایاندا دەحەسانەوە. لێرەش هەر وا قیت و چاو گەش و لێو بە بزە بە بێ سەرنجدانی دەورووبەری گوزەرا. بەڵام تفەنگەکان لێرە مقۆمقۆیان تێکەوت. یەک لوولەی ئاماژەی بۆ ڕاداشت و گوتی: "پێی وایە سەردەمی شەڕەکان بە سەر چووە." ئەوی دی پێکەنی و گوتی: "تەنیا گوشیەک بەسە بۆ بە خەبەر هاتنەوەی" ئەوجار سیرەی تێگرت. تفەنگێکی دی بەری پێگرت: "ئێستا کاتی نیە دەبێ لە پێشا بزانێ کە ئێمە هەین." ئیتر هەموو بێ دەنگ بوون. لە بێدەنگی ئەواندا ئەمیش بەرە بەرە لە کۆتایی شەقام نزیک کەوتەوە. ئاسمان ئیدی مەیلی گۆڕینی ڕەنگی بوو. هەتاو، بە زمانی تیشک دوا چپەکانی دەچرپاند. لە دارگوێزەکانی شاخەکەی ئەو بەر کۆمەڵێک مەلی ماندووی ڕۆژ، لە دارگوێزێک ئاڵان. ئەم دیتی؟ کە گەیشتە کۆتایی شەقام ئەمجار بە دەستی چەپدا سووڕی خوارد. ئەم شەقامە ڕووەو ڕۆژئاوا بوو. تیشکی زەردەپەڕ لە ناو چاوانی چەقی. کەچی ئەم نە ناوچاوی تێک ناو نە سەری بۆ نەوی کردەوە. ڕەنگە ڕووداوەکە لەم شەقامە بێت. لە شەقامی مەرگی ئێوارانی هەتاودا. ئەو کاتەی کە شەقام لێرە و لەوێ سێبەری تاریک لە ئامێزی دەگرێ. ئا! ڕووداوی گەورە پەیوەندی بە تاریکاییەکانەوە هەیە.

تۆ نایبینی، بەڵام ئەو لەوێیە. لەوێیە و کتوپڕ خۆی دەردەخا. لە تاریکاییەوە بەرەو رووناکایی. ئەو شوێنەی کە ئیدی تۆ دەتوانی بیبینی. بیبینی و راوەستی و ئەوسا لێی ورد بیتەوە. تا تێی دەگەی زۆری پێ دەچێ. لە بینینەوە تا تێگەیشتن رەنگە مەودایەکی دوور بێت.
کەچی ئەم کونج و کەلەبەرە سێبەراویەکانیشی نەبینی. تەنیا دەڕۆیشت. نەیزانی کە لەم شەقامە تفەنگەکان خۆیان کشاندووەتە ناو سێبەرەکان. لەوێ جگەرە دەکێشن و باسی هاتنی شەو و ریبوارێکی غەریب دەکەن.
کە باوکی هاتبووەوە بۆ ماڵ دایکی بۆی گێرابووەوە. باوکی هیچی نەگوتبوو. تەنیا کەمێک سەری هەڵبڕیبوو و دواتر بە لای راستیدا خستبوو. وەک بڵێی گوێ هەڵدەخا. هەڵنەستابوو بچێ بە شوێنیدا. وەک بڵێی هەموو شتێکی دابووە دەست قەزا و قەدەر. هەر لەو کاتەیدا باوکی بە پێچەوانەی جاران بە دەنگی بەرز نوێژی خوێندبوو، کوڕەکەی شەقامی رووەو رۆژئاوای شاریشی بڕیبوو. ئەمە ئیدی دوا شەقام بوو. ئەم شەقامە کۆتاییەکانی لە سەرەتاکانی سروشتدا کۆتایی دەهات. دوا خانووەکان بە پێچەوانەی ماڵەکانی دیکە سەرنجیان راکێشا. دڵی پێی دەگوت کە دەبێ ئەو شتە لێرە لەم شەقامەدا رووبدات. سەیری پەنجەرەو دەرگای خانووەکانی کرد. روخسارێک، تەنیایەکی چاوەروانی پشت پەنجەرە! نە، هیچی نەدیت. تەنیا ئەو پەنجەرانەی کە لە گەڵ هەتاو لە گەمەی زەردی تیشکدا بوون. بۆ یەکەم جار لەو ئێوارە سیحراویەدا دڵی گوشرا. هەر رێک لەم کاتەدا تفەنگی بەر سێبەرەکانی بینی. وەک بڵێی خۆیان لە زەردەی خۆر دەشاردەوە. لە ناو چیمەنتۆی خۆڵەمێش ئاسای دیوارەکاندا چەندە لە بزربووندا بوون. بیری کردەوە کە رەنگە لە هەڵەدا بێت و هەر کە گەیشتە کۆتایی شەقام بە لای راست یان چەپدا شەقامی دیکە دەست پێ بکا. چەند لە هەڵەدا بوو. راست و چەپ تەنیا ئەو خانووانەی بوون کە سنووری شار و سروشت بوون. کەمێک داهێزرا. هەنگاوەکانی هێواش بوونەوە. نیگاکان کەمێک ژاکان و لەش و لار ئەو قیت و قنجیەی نەما. بیر، نەوی کردەوە. لەوێ لە دەرەوە لە ناو سروشتدا پێی وانیە کە ئەو شتە رووبدات. ئەو شتە لێرە لە ناو ئەم شەقامانەدا و لە ناو ئەم شارەدایە. بگەڕێتەوە؟ نازانێ. نە، ناگەڕێتەوە. مادام تا ئێستا لەم شەقامانە رووی نەداوە. ئیدی روو نادات. نابێ بگەڕێتەوە. یەکێک لە تفەنگەکانی ناو سێبەرەکە بەوی دیکەی گوت: "هەر بگەڕێتەوە دەیکوژم" سەری

هەڵبڕی و سەیری دوا خانووەکانی کردەوە. هێشتا درەنگ نەبوو. هێشتا بە تەواوی نەگەیشتبووە کۆتایی کۆلان. دەی شتێک لەم خانووانەدا! بەڵام هیچ. کۆڵان و خانوو هەروا بێدەنگ. راوەستا. بیری کردەوە: "کەواتە لەم شەقامانەدا روو نادات. دەبێ لە شوێنێکی دی بێت. شوێنێک لە ناو سروشت یان واوەتر لە سروشت، لەوبەر دەریاکان. ڕووداوێکی گەورە لە شوێنێکی گەورە." بۆ دواجار لای کردەوەو لە شەقام و شار و تفەنگی بەر سێبەری روانی. ئەوسا پێی هەڵگرت و رۆیشت. باوکی دەستی دۆعای بەرز کردەوە: "خوایە با ئاوارە بێت، بەڵام بەس بمێنێت!"

گەرمترین هاوینی دنیا

نیوەڕۆیەکی گەرمی هاوین. ئەوەندە گەرم بە دانیشتنیشەوە عارەق دەکەیتەوە. بەر سێبەر و هەتاو ئەوەندەی جیاوازی نەبوو. بۆیە لە بەر هەتاوەکە لە بەر دەم دەرگای خۆیان دانیشتبوو. منداڵانی گەڕەگ کەسیان دیار نین. ئەم سەر تا ئەو سەری کۆلان کەس نەدەبیندرا. تەنیا جار جارە دەنگی منداڵ یان نوزەی رادیۆیەک کە لە پەنجەرەیەکەوە دزەی دەکردە دەرەوە. هەتاو، دەیبرژاند. بۆ نەدەجوڵا، بۆ خۆیشی نازانێ. سات بە سات هەست دەکا کە زیاتر دەکوڵێ. پێستی خەریکە گڕ دەگرێ. بەڵام ناجولێ. دەڵێی تاقی دەکاتەوە کە تا چەند دەتوانێ بەرگەی ئەم هەتاوە گەرمە بگرێ. گەرما بە تەواوی لە ناو مۆخی ئێسقانەکانیدایە. هەم خۆشە و هەم ناخۆش. خۆشە، چونکە هەست بە جۆرێک توانەوە دەکا. توانەوەیەک وەک دوا رنوە بەفری بەهار لە ناو دۆڵێکی سەوزدا. ناخۆش چونکە جەستە بەرگەی ئەم توانەوەیە ناگرێ. سەر هەڵدەبڕێ. ئارام هەڵیدەبڕێ. سەیری پێشەوەی خۆی دەکا. دواتر بە لاچاو ئەم سەراوسەری کۆلان. جریوە جریوی چۆلەکەکان دەگەنە گوێی تواوەی. دەیانبیستێ: "بەم نیوەڕۆ گەرمە چ تاقەتێکیان هەیە!". دەیانبینێ. هەموویان لە ناو قەرەباڵغیی گەڵاکانی درەختێکدا مۆڵیان خواردووە. لێیان رادەمێنێ. چەند سەیرن! بەڵام چیدی تاقەتی لێیان نیە. سەر دادەخاتەوەو دیسان خۆی دەداتەوە بەر تیشکی توێنەری خۆر. چەند بە لەزەت دەیتوێنێتەوە. بەردەمی، دیواری قوتابخانەکەیە و ناو حەوشەکەی شینایی دەمی بەهار کە ئیستا سەرتاسەر بووەتە دڕک و چقڵ. هەست بە بۆنی برژاویان دەکا. ئەوەندە وشکن کە لە بیانوون بۆ گڕ گرتن. کاتی گڕتێبەردانیان هاتووە. هەر کە هاوڕێکانی بێنە دەر پێیان دەڵێ. هەموو ساڵێک ئەمە پیشەیانە. گڕیان دەدەن و گەڕەک دەبێ بە چڕە دووکەڵ و هاواری خەڵکی بەرز دەبێتەوە. سەگە بەڕەڵاکانیش هەڵدێن. زۆر زەحمەت نیە. هەر ئەوەندەی یەکیان بتوانێ

شەمچەیەک لە ماڵەوە بدزێ. ئیدی تەواوە. دەنکە شقارتەیەک بەسە بۆ ئەوەی ئەم حەوشە بەرینە وشکە بکا بە دۆزەخ. گەرمای گڕ لە گەڵ هەتاو ئەوەندەی دی دەیانتوێنێتەوە. رەش رەش دادەگیرسێن. وەک دووکەڵ. بۆنی دووکەڵ و گڕ دەدەن. رەنگە هەر خودی دووکەڵ و گڕیش بن. کێ چوزانێ. ئەی ئەوە نیە فەیلەسووفێکی کۆن گوتوویەتی گڕ سەرچاوەی هەموو شتێکە. پێڵاوە لاسیقی و کەتانیەکانیان لێرە و لەوێ، یان سووتاون، یان رەش هەڵگەراون. کە دەسووتێن، یان بە خۆڵ دەیانکوژێننەوە، یان لە عەرزی دەخشێنن. جاری واشە لێی دەگەڕێن با بسووتێن. حەزی جووتێ پێڵاوی تر عاشقی گڕی کردوون!

کەس رانابوورێ. کۆڵانی نیوەڕۆی هاوین، دەڵێی مردووە. ئاگر هەموویانی بە ژوورێدا بە ماڵەکاندا کردووە. ئەم حەزی بەوە نیە لە ماڵەوە بێت. ئەگەر تەواوی دنیاش گڕ بێت، ئەو هەر حەزی بە دەرەوەیە. هەر ئەم وایە. دایکی پێی دەڵێ "جنۆکەی بەر هەتاو!" ئەم پێدەکەنێ. جنۆکە هی ناو تاریکیەکانە. خەڵک لێیان دەترسن، چونکە خۆیان دەشارنەوە. یان خود چونکە کتوپڕ خۆیان دەردەخەن. تاریکی و کتوپڕ! کتوپڕ شایی بە خۆی دێ. ئەمیش دەبێ ترسناک بێت. بۆ کێ؟ نازانێ. ئا، رەنگە بۆ منداڵەکان. منداڵە هەرە بچووکەکانی گەڕەک. ئەوانەی وا جارێکە تەنیا بە حەپەساویی و سەرسووڕمانەوە دەڕوانن. بە بێ وازی کەمێک خۆی دەکشێنێتەوە. هەتاو ئەوەندە گەشە کە چاوی سپی سپی دەبینێ. رەنگەکان لە ژێر پێڵوەکانیەوە خەریکن لە بەر یەک دەکشێنەوە و بزر دەبن. با ببن! بۆی گرنگ نیە. خەریکی خۆکشانەوەیەکی ترە کە بەر چاوی تاریک دادێ. شتێک لێڵی دەکا. ئارام سەر هەڵدەبرێ و چاوە تواوەکانی بە تەواوی دەکاتەوە. سێبەرێکی زەلام. لە نووکی پێیەوە لێی دەڕوانێ. تا روخسار. سێبەری هاوڕێکەیەتی. هەست دەکا هەر خۆی نیە، بەڵکو شتێکیشی پێیە. جوان سەرنجی دەداتێ. ئا، تفەنگێکە. تفەنگێکی بادی. دێتەوە بیری کە سێبەر پێی گوتبوو کە، کاکی، کە لە تاران دەژی بۆی کڕیوەو بۆی هێناوە.

- دێی بچین بۆ چۆلەکە کوشتن؟ دەیانکوژین و دواتر بە ئاوری چقڵەکان دەیانبرژێنین.

گەرمایەکی وا تەنیا گۆشتی برژاوی کەمە! رادەچەنێ. وەها کە دەڵێی هاوین نیە. سەیری تفەنگەکە دەکا. چەند جوانە. دەڵێی تفەنگی راستەقینەیە. لەو تفەنگانەی کە

مرۆڤی پێ دەکوژن. لەوانەی وا هەموو کەس کە لە شانی دەکا هەستی ئازایەتی دەیگرێ. دەستی بۆ دەبا. گەرم گەرمە. وەک جەستەی ئەم. هەتاو ئەمیشی برژاندووە. نیگای ئیدی سپی نابینێ. رەنگی قاوەیی قونداغی تفەنگەکە، دەڵێی ئەسپی رەحێڵە.

- با برۆین!

دەڕۆن. بە حەساری قوتابخانەکەدا هەڵدەگەڕێن و ئاودیو دەبن. سەگەکان بە بێ وازی هەڵدێن. سێبەر دەڵێ:

- پێویست ناکا بە کۆڵانەکاندا بگەڕێین. لەم حەوشی قوتابخانەیە دەتوانین راوی خۆمان بکەین.

ئەم تەنیا چاوی لە تفەنگەکەیە. شێوەی ئەم تفەنگەی لەم ساڵانەی دواییدا تەنیا لە شانی ئەو گەورانەدا بینیوە کە بە گرژ و مۆنی دێن و دەچن. ئەو جڵ بەڵەکانەی کە دەڵێی بە تفەنگەوە لە دایک بوون.

بە ناو درکەکاندا هەنگاو هەڵدێنن. تێپەڕ دەبن. بە دیوی ئە دیوی بیناکەدا کۆمەڵێک درەختە. گچکە باغچەیەک! باغچەیەک لە دارسێوی پیر و دارقۆغی بێ بەرهەم.هەر وەها بە درێژایی حەساری دەستی چەپدا ئەو وایەرە کارەبایانەی کە رەشی قەترانین. ئێرە شوێنی حەسانەوەی ریشۆڵەکانە. سێبەر گوتی:

- "لە باغەکە چۆلەکە دەکوژین. بە سەر ئەم سیمانەوە ریشۆڵە و لە بن شیروانیەکەشدا کۆتر!

- "جا ئەم تفەنگە کۆتر دەکوژێ؟"

سێبەر لێوێکی لێ هەڵقرنجاند.

- "لە سەری بدەی، تەواوە، یەکسەر دەیکوژێ. بەڵام گەر لە باڵ یان جەستەی بدەی رەنگە بۆ ماوەیەکی کورت هەڵفڕێ، بەڵام زۆر دوور ناکەوێتەوە. دەتوانین بیگرین. بە پاڵ بیناکەدا تێدەپەڕن. لێرە ئیدی دەنگی منداڵ و رادیۆ نایەت. دەنگ مردووە. کە بە پاڵ ئاودەستەکاندا تێدەپەڕن، بۆگەن خەریکە کاسیان دەکا. خێراتر هەنگاو هەڵدێنن. هێشتا ناگەنە ئەو سوچەی کە بە سەر باغەکەدا دەڕوانێ، کە سێبەر فرمانی راوەستان دەدا.

- "نابێ کتوپڕ خۆمان دەرخەین. دەبێ لەم سوچەوە بە ئەسپایی و ئارامی بڕوانین!"

ئەمەی پێ ناخۆش بوو. ویستی بڵێ کە دەبێ جنۆکە کتوپڕ خۆی دەربخا. بەڵام نەیوێرا. نەدەکرا قسەی سێبەر کە خاوەن تفەنگەکە بوو بشکێنێ. لە سوچەکەوە روانینان. پڕی چۆلەکە. سەرەتا سێبەر سیرەی لێگرتن. یەکەم ساچمە هیچی نەپێکا. تەنیا گەڵاکانی سمی. سەیر ئەوە بوو چۆلەکەکانیش نەبزوان. رەنگە گەرما. سێبەر جارێکی تر سیرەی لێگرتن. ئەمجارە چۆلەکەیەک کەوتە خوارەوە. تفەنگەکەی دایە دەست ئەم و هەڵات. هەر کە گەیشتە سەری، چۆلەکەکەی هەڵگرت و لە چاوتروکانێکا ملی هەڵقەند. ئەوسا خستیە ناو ئەو دڵقە رەشەوە کە بە لا کەلەکەیەوە بوو (ئەم تا ئیستا دڵقە رەشەکەی نەبینیبوو). چۆلەکەکان هەموویان هەڵفڕین. بەس گرنگ نەبوو. سێبەر هاتەوەو و بۆ ماوەیەک پشویان دا تا سەر لە نوێ گەرما چۆلەکەکان ناچار بکاتەوە کە بگەڕێنەوە. ئەم سەری لە غیرەتی سێبەر سوڕمابوو. هەر وا بە حەپەساویەوە سەیری سێبەر و دڵقەکەی بەر کەلەکەی دەکرد. سێبەر گوتی:

ـ "ئەمجارە نۆرەی تۆیە. ئەوەی بکوژێ دەبێ سەریشی هەڵکەنێ!"

قەت تفەنگی بادی نەتەقاندبوو. کە سێبەر تفەنگەکەی دایە، دڵقە رەشەکە چواری تیا بوو.

ـ "دەبێ ئەم درزە لە گەڵ نووکی ئەم بەرزاییە رێک خەیت و لە سەر نیشانەکەی دابنێی، ئەوجار دەیتەقێنی."

تەقاندی. تەقاندی. جارێکی تریش. جارێکی تریش. نەیپێکاو نەیپێکا. سێبەر گاڵتەی پێکرد. بە خۆیا شکایەوە. سێبەر دڵقە رەشەکەی لە کەلەکەی خۆی کردەوەو دایە دەستی:

ـ "من دەیانکوژم و تۆ سەریان هەڵدەکەنی، باشە؟"

لە کاتێکدا چاوی لە سەر دڵقەکە بوو، دەستی بۆ برد و گرتی. ئەگەرچی نە زۆر خێرا. قورستر بوو لەوەی کە بە زەینیدا دەهات. هەروەها گەرم، گەلێک گەرمتر لە نیوەڕۆیانی هاوین. جنۆکەی بەر هەتاو بۆ یەکەم جار لە نێچیرەکەی ترسا!

کە سێبەر چۆلەکەیەکی تری خست، ئەم وەک ئەو بە پڕتاو بۆی چوو. کە چووە سەری، بینی کە چۆلەکەکە باڵی لە عەرز دەخشاند و گێنگڵی دەدا. راما. دەستی بۆ ببا یان نەیبا؟ سێبەر دەنگی دا. دەستی بۆ برد. هەڵیگرت. لەرەی جەستەی ناسکی چۆلەکەکەی هەست پێکرد. قیزێک جەستەی تەنی. ویستی فڕێی دا. دەستی شل

بوو. بەڵام فڕێی نەدا. ئەوسا ملی گرت. کە رایکێشا، سەری چۆلەکەکە بە دەستیەوە نەهات. کرتەیەکی هەست پێکرد. سێبەر قیراندی. ئەمجار قورس و قایمتر رایکێشا: "نابێ منار بێتەوە!" سەرەکە بە دەستیەوە هات. هەڵکەندراو چەند قەترە خوێن تکایە سەر زەوی. خستیە ناو دلقەکەوەو گەڕایەوە. لە نیوەڕۆی داغی ئەو هاوینە برژاوەدا، ئەوەندەی دی گەرم داهات. کە گەڕایەوە سێبەر گوتی:

ـ "یەکەم جار هەمیشە وایە!"

ئەوسا بزەیەکی هاتبوویە. تا عەسر دڵقەکەیان نیوە کرد. کوتریان بۆ راو نەکرا. بەلام دوو ریشۆڵەشیان کوشت. کە گەڕانەوە ناو دڕکستانەکە، پیویستیان بە شەمچە بوو. دڵقەکەی دایە دەست سێبەر و بە سەر حەسارەکەدا سەرکەوت و چوو بۆ ماڵەوە. کۆڵان سووکە جوڵەیەکی تێکەوتبوو. لێرە و لەوێ دەرگاکان دەکرانەوەو منداڵان سەریان دەکیشایە دەرەوە. ئەم سەیری نەکردن. بە پەلە دەرگاکەی کردەوەو خۆی بە ژوورێدا کرد. بە بێ سڵ کردنەوە لە دایکی، کە لە ئاشپەزخانە خەریکی خاوێن کردنەوە بوو، شەمچەیەکەی هەڵگرت و خستیە ناو گیرفانیەوە. گرژ و مۆن لە کاتێکدا دایکی دەنگی دەدا، پێڵاوەکانی هەڵکێشا و بە پرتاو هاتە دەرەوە. منداڵەکان ئاگایان لێبوو کە جنۆکەی بەر هەتاو چەند بە پەلە پانتایی کۆڵانی بڕی و خۆی گەیاندە حەسارەکە. بەڵام نەیاندەزانی کاتێک بە سەر حەساری قوتابخانەکەدا هەڵگەڕایەوە، بیری دەستێک جلی بەڵەک، وەک هەورە تریشقە بە ئاسمانی مێشکیدا گوزەری کرد.

ڕێزی تەنیایی

جامێکی بلورینی درێژ، هەر بۆیە قوڵ. ئاوەکەی ناوی ئەوەندەی نەماوە لێوڕێژ بێت. لە بنیشیدا کۆمەڵێک خڕکە بەردی وردی لووس لە گەڵ چەند دانەیەک کەللاشووشە و لاسکێک بە چەند بەرگەوە کە هێشتا تەواو باڵای نەکردووە. جووتێ ماسیش تێیدا دێن و دەچن. ماسیەکان زۆر جوانن. کلک زەرد و ڕەنگ خۆڵەمێشی. ورد ورد. ئەوەندە ورد کە بۆ بینینی ڕەنگیان دەبێ لێیان ورد بیتەوە. ئەوەندە ورد کە ڕەنگەکانیان لە ناو یەکتردا بزر دەبن. ئەمیش چەند حەزی بە سەیرکردنیانە. کە ماندوو دەبێت، یاخود بێ تاقەت یان خەمۆک، هەڵدەستێ و سەیری ئەم جووتە ماسیە دەکا. سەرەتا ماسیەکان لێی دەترسان، بەڵام ئێستا نا. وەک ئەوەی کە هەر کەسێکی لێ نەبێ سڵ ناکەن و خەریکی مەلەی خۆیانن. مەلە دەکەن چون ماسین، یاخود ماسین چونکە مەلە دەکەن و لە ناو ئاودا دەژین. پێکەنینی دێت. شتەکان چەند سادە دەتوانن ببن بە فەلسەفە. سەر هەڵدەبڕێ، سەیری شووشەی پەنجەرەکە دەکا. ئەو پەنجەرەی کە ماسیەکانی لە قەراغ دانراوە. بیر دەکاتەوە کە ڕەنگە ئەم ماڵەش زەرفێکی پڕ لە ئاو بێت کە ئەویش مەلەی تێیدا دەکا. ڕەنگە کەسێکیش لە دەرەوە سەیری ئەم دەکا. یان نا ڕەنگە تەواوی دنیا زەرفێک بێت کە ماسیەکان تێیدان و کەسێکیش لە کاتی ماندوویی، بێ تاقەتی یان خەمۆکیدا دێت و سەیریان دەکا. بوونەوەرە گەورەکانی ماندوویی و بێ تاقەتی و غەم. بوونەوەرە گەورەکانی ڕاوەستاوی ناو بێ کۆتایی.

پەنجە تووتەکەی بە ئارامی لە ئاوەکە ڕۆدەکا. بە تەمای ئەوەی ماسیەکان بێن و تامێکی لێ بکەن. بەڵام ماسیەکان نایەن. دەکشێنە ژێرەوە. جاری وایە نزیک و جاری وایە دوور. لە ناو بەردەکان یاخود لە قەراغەکاندا. بۆن دەکەن، بۆن بە

قەراغەکانەوە. ئەم نازانێ بێزار دەبن یان نا، بەڵام کە رادەوەستن ئەم لە دڵی خۆیدا دەڵێ "بێزارن". بەڵام ماسی زۆر راناوەستێ، کە دەجوڵێن ئەم دەڵێ "چەند خێرا بێزاری وازیان لێ دێنێ".

لووتی لە ئاوەکە نزیک دەکاتەوە. دەیەوێ بزانێ بۆنی هەیە یان نا. ئا، بۆنی هەیە. بۆنی تێکەڵاو و بە ئاستەمی ماسی و مەلە و ئاو و بەرد و گیا. هەر یەکە و هەموویان و، هەموویان و هەر یەکە. ئەوەندە نیە ئەم ماسیانە لەمماڵەدان. ئەو رۆژەی هاتن بەفر دەباری. ئاسمان بە زمانی بەفر دەدوا. ماسیەکان حاڵی دەبوون یان؟ نازانێ. رەنگە نەیانەوێ قەت حاڵی بن. ئەوان تەنیا مەلە دەکەن. کە لە سەر تاقچەکە داینان، قەیرێک راوەستا و لێیان راما. رەنگە، تەنیا راوەستانێک بووبێت کە لە بی تاقەتی و ماندوویی و خەمەوە نەهاتبێ. راوەستانێک بوو بۆ بە خێر هاتن. ماسیەکانیش بە چاو وەڵامیان دایەوە.

چەند حەفتەیەک تێپەڕی. ماسیەکان گەورەتر ببوون. خۆیان دارشتبوو. تا دەهات جوانتر دەبوون. تا جوانتریش دەبوون ماندوویی و بێ تاقەتی و خەمی ئەمیش زیادی دەکرد. "ئاە ماسیە بچکۆلەکانم!"، "ماسیە بچکۆلەکانی مەلە و کۆتاییەکان!". رۆژێک بە زەینیدا هات: "تۆ بڵێی زیاد بکەن؟... بڵێی ببن بە خاوەن بەچکە؟". بیری هاتەوە کە ماسی فرۆشەکە وتبووی "ئا، دەبن!" بێگومان دەبن. هیچ نیە لە دنیادا کە نەزێ و زیاد نەکا. تەنانەت بەردیش دەزێ و زیاد دەکا. چاوەڕوان مایەوە. سەرئەنجام رۆژێک بینی دوو ماسی هەرە بچکۆلە لە ناو زەرفەکەدا لە تەک دوو ماسیەکەی دیدا خەریکی هات و چۆن. "ئاە بەچکەیان بووە!". چەند خۆشحاڵ بوو. ئیستا بە پەرۆشێکی زیاترەوە سەیری دەکردن. چرکەی دەژمارد. تۆ بڵێی ئەمانیش گەورە بن. چەندین رۆژ تێپەڕی. بەچکەکان کەمێک کشابوون. بێگومان زۆری نەدەخایاند. نێوان منداڵیی و گەورەیی مەودایەکی زۆر فراوان نیە. ئۆخژنی هەبوونی چوار ماسی لە ماڵدا لە جەستەیدا دەگەڕا. هەر لەخۆوە خۆش بوو. بەڵام رۆژێک هەستی کرد شتێک گۆراوە. کە بە لای زەرفەکەدا تێپەڕی هەستی بە شتێک کرد. لای کردەوەو راوەستا و راما. دوو بەچکەکە دیار نەبوون. گەڕا. بە وردی گەڕا. تەلەفۆنی بۆ ماسی فرۆشەکە کرد. تەلەفۆنەکە گوتی کە بێ گومان لە لایەن ماسیە گەورەکانەوە خوراون. واقی وڕما. چۆن دایک و باوک منداڵی خۆی دەخوا؟ ئەو هەموو رۆژێک خواردنی دەدانێ. تەلەفۆنەکە وتی کە دەبا دوای چەند

ڕۆژ بەچکەکانت جیا کردباوە. ئەوسا دوای ئەوەی گەورە دەبوون دەتوانی بیانخەیتەوە هەمان زەرفەوە. بە توڕەییەوە تەلەفۆنەکەی دانا. ئەو دوو ماسیە بچوکە بۆ هەمیشە بزر ببوون. بۆ هەمیشە.
ئەمڕۆ دەڵێی ماندووتر، بێ تاقەتتر و خەمۆکترە. لە لای زەرفەکە راوەستاوە و ناڕوات. تێری سەیر نابێت. ماسیەکانیش وەک سەگێکی وەفادار سەمای بۆ دەکەن. نێرینەکە جارجارە دەوەستێ و سەیری ئەم دەکا. مێینەکە زیاتر سەرقاڵە. مێینەکە بە توندی هەڵدەسورێ و چاوەڕوانی نێرینەکەیە. بەلام دەڵێی شتێک لەم ناوەدا ناراستە. ئا شتێک وەک خۆی نیە. جوانتر رادەمێنێ. نێرینەکە زۆر ناجوڵێ. زەمەنی راوەستانەکان تا دێت زیاد دەکا. ئەوسا دبینی کە چلۆن بە پشدا دەکەوێ و ئارام ئارام دادەکشێ.
ئیستا لە مێژە مێینەکە تەنیایە. چەند جار ویستی بچێ و ماسی تر بکڕێ، بەڵام نەیکرد. حەزی بە غەریبە نیە. ماسیەکەش دەڵێی زۆر دەربەست نیە. زۆر بە کەیف و سەرحاڵە. "وادیارە حەزی بە تەنیاییە". بەڵام رۆژێک بەچکەیەک پەیدا دەبێ. بەچکە! زۆر سەیرە چلۆن شتی وادەبێ؟ بەڵام بووە. "تەنیایی مێینەکەی ئاوس کردووە". نێرینەی تەنیایی لە گەڵ مێینە ماسیی ناو زەرفەکە جووت ببوو و ئەم بەچکە بەرهەمیان بوو. رانەوەستا. بە پەلە بەچکەکەی هەڵگرت و لە زەرفێکی گچکەی تری هاویشت. چاوەڕوان مایەوە. دوو زەرفەکە لە پاڵ یەکتردا بوون. لە قەراغەکانەوە ماسیەکان سەیری یەکتریان دەکرد. سێ هەفتە راوەستا. ماسیەکە، گەورە ببوو. گەورەیەک وەک لە هەرەتی مێرمنداڵیدا. بیری کردەوە کە ئیدی ماسیە گەورەکە ناتوانێ بیخوا. بیری کردەوە کە ئیدی وەختی ئەوە هاتووە تەنیایی هەر دووکیان بڕەوێنیتەوە و بیانخاتەوە لای یەک.
ماسیە گچکەکەی هەڵگرت و خستیە ناو زەرفەکەوە. سەرەتا ماسیە گەورەکە راوەستا و ماسیە گچکەکەش خۆی لە قەراغ نزیک کردەوە. ئەوسا هەر دوو بە ئارامی کەوتنە مەلە. ئەم خۆشحاڵ بوو. ئیدی وەک جاران دوو ماسی دەبوون. "خۆزگە ئەمەیان نێر دەبوو". لەم خەیاڵاتانەدا بوو کە بینی مێینەکە لە ماسیە گچکەکە نزیک کەوتەوە. سەرەتا راوەستا و لیی راما. ئەوجار دەورێکی داو لە دووهەم دەوردا ئەوەی کە نەدەبا ببێ بوو. بە قەپێ خواردی. دایک بەچکەی سەردەمی تەنیایی خۆی خوارد.

که خۆم نیم!

بۆ خۆی دەڵێ "من بە منداڵی گەورە بووم، بە گەورەیی پیر و، بە پیری مردن!" دواتر رادەوەستێ، دەستێک دەخاتە ژێر چەناگەی و دەڵێ "کەواتە ئیتر من نە زانیم منداڵی چیە و نە زانیم گەورەیی چیە و نە مردن." یان دەڵێ "کەواتە من بە گەورەیی زانیم منداڵی چییە و بە پیری زانیم گەورەیی چییە و بە مردن، پیری". بیر دەکەمەوە کە رەنگە راست بکا، رەنگە وەها بێت کە ئەو دەیڵێ. یان رەنگە وەهاش نەبێ. بیر دەکەمەوە کە ئەو دەبێ لە چ تەمەنێک یان هەرەتێکدا بێت کە ئیستا ئەم بەسەرهاتە بۆ من دەگێڕێتەوە، منداڵە، پیرە یان مردوو؟ دواتر دەزانم کە ئیستا رەنگە لە هەرەتی مردندا بێ کە ئەم قسانەم بۆ دەکا. یان نا، لە هەرەتی دوای مردندایە. بەڵام دوای مردن چیە؟ بەهەشت یان جەهەننەم؟ یاخود هیچ؟ یان رەنگە شتێک لە نێوان بەهەشت و هیچ، یان لە نێوان جەهەننەم و هیچ؟ دەست لە ژێر چەناگە لە دوور دەروانێ، وەک ئەو کاتانەی کە بە گەورەیی بیری لە یاری، بە پیری بیری لە کچ و خۆشەویستی، بە مردووییش بیری لە حەسانەوەیەکی ژوورێکی گەرم دەکرد.

لە کاتی منداڵی (گەورەیی) حەزی بە ماشینێکی دوکانی دەروێش رەشی بوو. ئەو دوکانەی کە پری یاریی منداڵان بوو. هەر جارێک لەوێوە لە گەڵ باوکی تێدەپەڕین، لە کاتێکدا دەنگی نەوی دەکردەوەو خۆی بە رانی باوکیەوە دەنووساند، قامکی بۆ سەیارەکە رادەداشت و دەیگوت: "بابە...بابە گیان! ئەوەم بۆ دەکڕی؟" باوکیشی بە دەنگێکی نەوییەوە، هەموو جارێ قەولی پێدەدا، بەڵام قەت بۆی نەکڕی. کە شەو دەچووەوە ماڵ، دەستی دەخستە ژێر چەناگەی و لە دووری دەڕوانی. دوور تا تاریکایی ئەو دیوی پەنجەرەکان! نازانێ لەو ساڵانە چەند تێدەپەڕێ. ساڵێک، دە،

سەد یاخود زەمەنێک بە قەد ئەبەدیەت. گرنگ نیە، بەڵام بیرەوەرییەکە لەوێیە. ڕێک لەبەر دەمیدا. نامرێ. ئێستاش هەست بە بۆنی شەڵوارەکەی باوکی دەکا. قوماشێکی کۆن کە بۆنی ئارەق و تۆزی دەدا، شەڵوارێک کە ئیدی تاقەتی شۆردنی تێدا نەمابوو. باوکی کە شەوانە دێتەوە چەند زوو خەوی لێدەکەوێ و چەند زوو دەپرخێنێ! باوکی باسی ماشینەکە ناکا. ئەو شتانەی ئەو باسی دەکا فڕی بە ماشینەکەوە نیە. باوکی کە بە ڕێدا دەڕوا هەمیشە سەر دادەخا، تا سەریش دابخا ماشینەکە نابینێ.

نازانم ئیستا ئەم لەوێ، لە هەرەتی دوای مردن کە دەست دەخاتە ژێر چەناگەی، لە کوێ دەڕوانێ. لێی دەپرسم. لە کوێ دەڕوانی؟ دەڵێ لە گەورەییم، لە پیریم و لە مردنم. دەڵێم چاوت بڕ دەکا؟ دەڵێ لێرە وەک ژیان نیە کە بۆ بینین چاوت پێویست بێت. ئێرە خۆی ڕوانینە!

پێویست ناکا زۆری بدوێنی، زۆر قسە ناکا، بەڵام کتوپڕ دێتە گۆ. دەڵێ و دەڵێ. تەنیا گوێگری پێویستە. ڕەنگە گوێگریشی نەوێت. ئەو تەنیا پێویستیی بە قسە کردنە. دووانێک، کە باس لە ڕابردوو بکا. نازانم ئەو کە ئیستا لە هەرەتی دوای مردندا دەژی، بۆچی ئەوەندە بیر لە ڕابردوو دەکاتەوە. ڕەنگە هی ئەوە بێت کە زەمەن یەک زەمەنە و ناو لێنانی نابێتە هۆی دابڕ دابڕ کردنی. ڕەنگە هی ئەوە بێت کە منداڵی و گەورەیی و پیری و مردن و دوای مردن، هەر هەموویان یەک شتن: **مرۆڤ**. نازانم بۆ بیرەوەری، لە، لەبیر کردن بە هیزترە. دیسان هەر دەست لە ژێر چەناگە و لە کاتێکدا لە دوور دەڕوانێ (ئەمجارە دوورێک تا ئەو دیو پەنجەرەکانی دوای مردن) درێژە بە قسەکانی دەدا و دەڵێ بە گەورەییش (پیری) دوکانی دەروێش ڕەشی هەر مابوو. دەروێش ڕەشی پیر ببوو، بەڵام یارییەکان و یەک لەوان ماشینەکان هەر وا گەنج بوون و لەوێ مابوون! بۆنی ناو دووکانەکە جۆرێک بوو، بۆنی پلاستیکی تازە، بۆنی منداڵی و یاری. کە لەوێوە تێدەپەڕیم وەک جاران سەرنجم بەرەو ماشینەکان ڕادەکێشرا. تەنیا جیاوازی ئەوە بوو کە باوکم لە تەکدا نەبوو. لە مەرگی باوکم چەندساڵێک تێدەپەڕی. تەرمەکەیم بینیبوو. تەرمەکەی، جەستەیەک بە سەرێکی نەوییەوە. ئیتر زانیم کە سەردەمی خەونی ماشین بە سەرچووە. مەرگی باوکم، مەرگی خەونی ماشین بوو. ساڵانی دواتر، ڕۆژێکیان خۆم بە دووکانەکەدا کرد. دڕدۆنگ. لە ماشینەکە نزیک کەوتمەوە. چ هەستێک!

کۆترەکانی حەز، کەوتنە گمە گم. بە ئەسپایی دەستم بۆ برد. کشامەوە. هەڵم نەگرت. دەرویش لێمی دەڕوانی. هیچی نەگوت. هیچم نەگوت. لە دووکانەکە هاتمە دەر. هەستم کرد شتێک ناتەواوە! ئا، دەبا باوکم بۆم بکڕێ! "بە قوربان حەتمەن بۆت دەکڕم!" دەنگی باوکم ئەوەندە گەرم بوو کە باوەڕم دەکرد. باوکم حەتمەن بۆی دەکڕیم! پیاو ناکرێ ئەو هەموو وادە و بەڵێنە بدا و کەچی جێ بە جێیان نەکا. رەنگە گەر نەمردایە، کڕیبای! چەند جارێک پێی گوتم: "بە قوربان لە بیرمە!" دەمزانی لە بیریەتی. کتوپڕ دەنگی دەرویش هاتە گوێم. بانگی دەکردم. گەڕامەوە. لە بەر دووکانەکە، ماشین بە دەستەوە راوەستابوو. "هی تۆیە! باوکت پێش ئەوەی بمرێ بۆتی کڕی!" چاوم لە سەیارەکە هەڵکەند و لە روخساریم روانی. گوتم: "باوکم لە مێژە مردووە!" گوتی: "کوڕم ماشینەکە نەمردووە! کڕینەکە نەمردووە!" پێکەنینێک دایگرتم. پێکەنینێکی شێتانە. دەرویش چەند گوناە و داماوانە راوەستابوو. رۆیشتم. شێتانە رۆیشتم. بە بێ سەیارەکە رۆیشتم. بە بێ باوکم. بە بێ بۆنی تۆز و ئارەق و قوماشی کۆن.
نازانم دەرویش رەشی تاکەی و چۆن لەوێ لەو حاڵەتەدا مابوویەوە. ساڵانی دوایی، دوای مردنی دەرویش، دوکاندارەکانی دراوسێی دەرویش، تەنیا ئەم حاڵەتەی ئەویان لە بیر مابوو و بەس: "مرۆڤێکی پیر، ماشینێکی پلاستیکی بە دەستەوە، بە نیگایەکەوە کە لە گەورەیەکی پیری دەڕوانی. گەورەیەکی پیر کە دەبا بڕوا!"
گوتی ئەو رۆژە رۆیشتم. ئەوەندە رۆیشتم تا گەیشتمە قەبرستان، سەر گۆڕی باوکم. کاتێ ناشتیان، بەنێکم بە لقی درەختی بان گۆرەکەیەوە گرێ دابوو، ئەو بەنەی قەرار بوو بە ماشینەکەیەوە ببەستم و بە شوێن خۆمیدا راکێشم. بەنەکە هەر وەک خۆی مابوو، بزرکاندبووی زەمەن، بەڵام نەیفەوتاندبوو. دەستم بۆ برد. وەک ئەو ساڵانە بوو: نەرم و پەلکە ئاسا و چاوەڕوان. بەنەکە چەند ئاسان دەیبردمەوە بۆ ئەو ساڵانە. داڵانێکی ئەفسووناوی و بۆش بەرەو رابردوو. تەنیا ئەم بەنە هی ئەو ساڵانە بوو. لێی ورد بوومەوە، ئەوەندە ورد کە تەنیا ئەوم دەدی. ئەو و ئەو ساڵانە. بە ساڵەهای ساڵ لە گیرفانمدا بوو. هەرچی لە بەر دووکانی دەرویش تێدەپەڕین دەستم بۆ دەبرد و لە گیرفانمدا تاوتوێیەکم دەکرد. بەنەکەش لە خۆم بێ ئۆقرەتر. باوکم پێی نەدەزانی، هەڵبەت زانیشیبای هیچ نەدەقەوما. بەنێک وەک هەموو بەنەکانی دی.

هەموو ئەو بەنانەی کە ئاژەڵی پێ دەبەستنەوە یان مرۆڤی پێ لە سێدارە دەدەن. دەمزانی رۆژێک ئەم بەنە دەگاتە ئەو ماشینە و رایدەکێشێ. بەڵام نەمدەزانی کەی. دەنگی باوکم دەیگوت هەر ئائیستا دەیکڕین، کەچی هەنگاوەکانی ئەمەیان نەدەگوت. لە گەڵ گوتن، هەنگاوەکانی خێراتر دەبوون. ئەوەندە خێرا کە جاری وا بوو نەیدەگەیشتمێ. سەیرێکی گۆرەکەیم کرد. هەستم دەکرد چاوەکانی لە ژێر خەروار خەروار گلەوە لێم دەڕوانن. "رۆڵە بۆت دەکڕم!" هەنگاوەکانیشیم دەدیت کە دیسان رادەکەن و جێم دێڵن.

پێش ئەوەی بگەڕێمەوە، بەنەکەم لە لقەکە کردەوەو لە کێلەکەیم ئالان.

دەڵێ: "بە منداڵی (گەورەیی) کە بیرم لە ماشینەکە دەکردەوە یان خۆشی دایدەگرتم یان مۆن دەبووم، بە گەورەیی (پیری) پێدەکەنیم و بە پیریش (مردن) لە ناو بۆشاییەکی نامۆ بە کات و شوێن تەنیا وێنەیەکی دابڕاوی ماشینەکەم لەبەرچاودا بوو. ماشینێک کە نە بچوک بوو نە گەورە، نە هی من بوو نە هی دەروێش رەشی، نە من حەزم لێدەکرد و نە باوکیشم دەیگوت بۆتی دەکڕم، ماشینێکی بێ رەنگ و بۆ کە لە ناو رەنگەکانی خۆیدا دەکاڵایەوە، ماشینێک کە کەس سواری نەدەبوو، کەرەسەیەک لە خەونەوە بۆ خەون."

رۆژێکیان لە ماڵ هاتمە دەر. بەرەو بازاڕ. کە لە کۆڵانەکە ترازام لە بەر دەم دوکانێکدا بینیم. بە گۆچانەکەیەوە. راوەستام. سەیرم کرد. ئەوسا هەستایە سەر پێ و بە لۆژە لۆژ لە کاتێکدا بە سەر گۆچانەکەیدا شۆڕ بووبوویەوە بە شەقامەکەدا داگەڕا. هەروا بە چاو خەریکی بەڕێ کردنی بووم. بینیم بە قەراخ بنجۆکەدا داگەڕا. سەری هەڵنەدەبڕی. هێشتا چەند مەترێک دوور نەکەوتبووەوە کە بینیم راوەستا. ئەوەندەی تر بە گۆچانەکەیدا شۆڕ بووەوە تا دەستی گەیشتە ناو بنجۆکە. دەستی ون بوو. ئەوجا کە پەیدا بووەوە، شتێکی رەنگ تۆخ لە ناو پەنجەکانیدا بوو. ماشین بوو. کەمێک سەیری کرد ئەوجا لە کاتێکدا جەستەی بە تەواوەتی یارمەتیی نەدەدا بە پەلە پەل دوور کەوتەوە. شوێنی کەوتم. خۆی بە کۆڵانێکدا کرد. چەند کۆڵانی تێپەڕاند، تا گەیشتە باغە لە باغ نەچووەکەی یەکێک لە گەڕەکەکانی شار. دانیشت. ماشینەکەی بە دوو دەست راگرت و لێی ورد بووەوە. دەستی پیا هێنا. بۆنی کرد. ئەوسا دەستی بە گیرفانیدا کرد. بەنەکە! بەڵام پێی نەبوو. بە کێلی باوکیەوە بوو. بە پەلە هەستا. هێشتا چەند هەنگاوێک دوور نەکەوتبووەوە کە راوەستا.

گەڕایەوە. سەیرێکی ئەم لاولای خۆی کرد. بە دەست، چاڵە بچکۆلانەیەکی هەڵکەند و تێی هاویشت. بە گڵ داپیۆشی. هەستا. دڵی رازی نەبوو. گڵەکەی هەڵدایەوەو و سەیارەکەی هەڵگرت و رۆیشت. قەبرستانەکە زۆر دوور نەبوو. کە گەیشتێ، تەواو شەکەت و ماندوو بوو. ئەوجار بینیم کە بەنەکەی لە کێلەکە کردەوە. لە پێشی سەیارەکەی ئاڵاند و ئەوسا بە دەوری کێلەکەدا کەوتە سوڕدان. سەیارەکە شکابوو. دوو دانە لە تەگەرەکانی نەمابوون. بەڵام ماشین بوو.
نە بەنەکەی هێنایەوەو نە ماشینەکە. لەوێ بە کێلەکەوە بە جێی هێشتن. دەیگوت: "تەنیا لەوێ هەست بە منداڵیی خۆم دەکەم." بەڵام چەند زوو ئەم حاڵەتەش بە سەر چوو. ئەوسا تەنیا دادەنیشت و سەیری گۆڕ و بەن و ماشینی دەکرد. زستان هات و شەوێکی چڕی بەفر، بەن و سەیارە و گۆڕی داپۆشی. نە ئەم توانای چوونی ئەوێندەری هەبوو و نە زستانیش ئەوەندە خێرا مەیلی جێ هێشتنی وڵات. کە بەهار هات ئەم لەوە گرمۆڵەتر بوو کە لە قەبرستان بتوانێ یاری بکا.
"باسی دوای قەبرستانم بۆ بکە! دوای ئەو زستانە، باسی بەسەر هاتی پیری (مردن)! باسی ئەو کاتەی کە ماشینەکە نە گەورەیە نە بچوک، نە هی تۆیە و نە هی دەرویش...!" ئەو دیسان دەست دەخاتە ژێر چەناگەی و لە تاریکایی یاخود دیوارەکانی ئەو دیوی مردن دەڕوانێ و دەڵێ: "ئیستا منیش وەک ماشینەکە وام، نە هی خۆمم و نە هی ئەو، نە گەورەم و نە بچوک، بوونەوەرێک کە لە ناو رەنگاڵەی یاد و بیرەکاندا دەکاڵێتەوە، جەستە یان رۆحێک کە هیچ بیر یان خەونێک سواری نابێت، بوونێک لە خەونەوە بەرەو خەون. لە خۆمەوە بەرەو خۆم ...باسی چت بۆ بکەم، باسی چی!"

شەوانی بەر چرالامپا

دەست دەبا. شەمچەکە هەڵدەگرێ و چڵێک دادەگیرسێنێ. شووشەی چرالامپاکە شەوق دەداتەوە. دەست دەبا. ئەویش دادەگیرسێنێ. ***"خودا لە یەکەم رۆژی خڵقەتدا خۆی کرد بە چڵێک و بە لامپایەک، بە ودمی حەزی هەر دووکیانی داگیرساند".***
ژوورەکە رووناک دەبێتەوە، بەڵام نەک هەمووی. سووچەکان هێشتا تاریک و نیوە تاریکن. سێبەرەکانیش. سێبەرە زەلامەکەی خۆی وەک دێوی رەشی ناو چیرۆکەکانە. چەند ئاسان هەموو ژوورەکە داگیر دەکا، جگە لە چرا لامپاکە نەبێ. دێوەکە بە چرا لامپاکەوە مانای هەیە. دەکشێتەوە. هەر دوو دەستی لە ژێر سەری قوفڵ دەکا و نیوە چەماوە رادەکشێ. دیوەکەش لە گەڵی رادەکشێ و بزر دەبێ. بەڵام نە! سەری دیارە. ژوورەکە روونتر دەبێتەوە. گەر تەواو راکشێ دێوەکەش تەواو بزر دەبێ، تەنیا لە قەراغەکانی لەشیدا نەبێ.
ئەو زۆر بیر لە دێوی سێبەری جەستەی ناکاتەوە. زۆرتر زەینی لای چرالامپاکەیە. چرالامپاکە لە ناو خۆیدا چەند گڕی گەشە. ئەوەندە گەش، بێ سێبەر. بێ قەراغ. تەنیا، یەک "بوون". بە بێ دووانە. ***"خودا لە یەک بوون وەڕەز بوو، بەڵام خودایەکی تری دروست نەکرد. خودا شتەکانی دروست کرد، یەک لەوانیش مرۆڤ".*** گڕەکە، تەنیا لە ناو خۆیدا گەشە و لە دەرەوەی لامپاکە نیوەگەش و لە قەراغەکانی ژوورەکەدا نیوەتاریک. لە دەرەوەش، لەو دیوی پەنجەرەکان تاریک. تاریک تاریک.
بە ئارامی چەناگە بەرز دەکاتەوەو سەیری دیوارەکەی بەرامبەری دەکا. قەفەسەکە لەوێیە. باڵندە رەنگاوڕەنگەکەی ناوی بە بێ چرتە هەڵکورماوە و خەوتووە. رووناکایی لامپەکەش نەیبزواندووە. کتوپڕ حەزی یارییەک دایدەگرێ. سەرەتاکانی بزەیەک دەنیشنە سەر دوو چاڵایی ئەم سەراوسەری لێوەکان. هەڵدەستێ و قەفەسەکە

دادەگرێ. باڵندەکە هێشتا تەواو نابزوێ. لە گەڵ خۆی دەیبا و لە پەنای چرا لامپاکە دایدەنێ. ئەمجار باڵندەکە دەبزوێ. تەواو خەبەری دەبێتەوە. ئەم لە قەفەسەکە دوور دەکەوێتەوەو دەچێ دادەنیشێ. سێبەری باڵندەکە. دێوی باڵندەکە. چەند گەورەو زەلامە. رەنگەکانی بزرن. تەنیا سێبەر. بڵێی بۆ خۆی بزانێ؟ نا، بروا ناکا. تەنیا ئەم دەیزانێ. بێگومان دێوە باڵندەیەکی وا قەت ناتوانێ بفڕێ. بیرێکی دی بە مێشکیدا دێت. دەرگای قەفەسەکە دەکاتەوە. بە تەمای ئەوەی دێوە باڵندەکە بێتە دەر و بفڕێ. کەچی نایەت. دەڵێی باڵندەکە لە بەر تیشکی گڕ نازانێ دەرگاکە کراوەیە. بۆ خۆی دەری دێنێ و لە ژوورەکەدا بەڕەڵای دەکا. ژوورەکە بەشی فڕین دەکا. ئێجگار ئەوەندەش بچووک نیە. باڵندەکەش دەفڕێ. جاری وایە سێبەرێک بە قەدەر ژوورەکە و جاری وایە تەنیا پنتێک لە خۆی بچووکتر. لە دێوەباڵندەوە تا خۆی و لە خۆیەوە تا دێوەباڵندە. ئەمیش تەواو سەرقاڵی ئەم گەمە. ***"خودا کە خۆی بە قەد هەموو دنیا بوو، هەستی بە جوڵە نەدەکرد، حەزی خۆی کرد بە چۆلەکە و وتی بفڕە! چۆلەکەش فڕی".***

بیر لە هەتاو دەکاتەوە. لە چرالامپای هەتاو. بێگومان گەر شتێکی زەلام وەک خۆی یان گەورەتر لە خۆی لەبەر چرالامپای هەتاودا بویایە، دەنیا دەبوو بە سێبەر. هەتاو وەک چرا لامپایەک لە ژوورێکی بێ سنوور، بە دێوە باڵندەیەکەوە کە گەرمی گەمەی سێبەر و فڕینە بە دەورییەوە! هەڵدەستێ. دەبێ باڵندەکە بگرێ و بیخاتەوە ناو قەفەسەکە. زۆر ئاسان نیە گرتنەوەی. بچووکە و سرک. هەروەها بێزار لە قەفەس. یان رەنگە هەراسان لە فڕینە دێوئاساکانی خۆی! ***"خودا لە ناو شتەکاندا تەنیا رووی کردە مرۆڤ و گوتی: تەنیا تۆ هەم چۆلەکەیت و هەم دێو!"***

سەرئەنجام باڵندەکەی گرت. بەرەو قەفەسەکە رۆیشت. دەرگاکەی کردەوە. لە کاتی خستنە ناوەوەیدا راوەستا. بیری کردەوە. بیخات یان نەیخات؟ نەیخست. بەرەو پەنجەرەکە رۆیشت. لە دەرەوە راما. ئەوسا پەنجەرەکەی کردەوە. ئارام دەستی راداشتە دەرەوەو لەپی کردەوە. وەک بڵێی دەیەوێ باڵندەکە لە قەفەسێکی گەورەتر واتە ژوورەکە رزگار بکا. سەیرە! باڵندەکە نەفڕی. تەنیا خۆی گرمۆڵە کرد. شەو، کزەی دەهات. با، خۆی لە پەڕەکانی ئاڵاند. باڵندەکە ئەوەندەی تر خۆی گوشی. سەر، نوقمی جەستە. جەستەیەکی لەرزۆک. گەر هەڵفڕیبا، سێبەرە دێوئاساکەی شاری دادەپۆشی. کە بچوک دەبووەوە خەڵک دەهاتنە سەیری و، کە دەبوو بە دێو

خەڵک هەڵدەهاتنە ژێرزەمینیەکانیان. بەر پەنجەرە شوێنێک بۆ روانین و، ژێرزەمین شوێنێک بۆ خۆحەشاردان. مەودای نێوانیشیان، ساتە پڕ لەچاوەڕوانیەکانی ئاوێتەی حەز و دڵەراوکێ. دواتر خودا گوتی:" ***ئەوسا پەیامبەرەکانت بۆدەنێرم. نە تۆ لەئەوانیت ونە ئەوانیش لەمن."***

وازی نەهێنا. راوەستا. دەیزانی کە باڵندە زیاتر حەزی لە ئازادی و فڕینە تا ترسی لە تاریکی و سەرما. راوەستا ...چەند جار دەستی بەئاستەم راتەکاند. بەو هیوایەی بفڕێ. نەفڕی. ئەمجار توندتر دەستی راوەشاند. تەنانەت گوتی "بڕۆ، بفڕە!" باڵندە کزۆڵەکەی قەفەس و ژوور، نەڕۆیشت.

- "دەزانم ئاخری دەڕۆی. حەزی تۆ لە چاوەڕوانیی من بێ ئۆقرەترە"

لەپی دەستی گەرم لەهێلانەی دەکرد. لەو شەوە تاریک و نووتەک و ساردەدا رەنگە لە قەفەسیش خۆشتر. یان رەنگە گەر ئەم لەپی دەستە لە ناو قەفەسەکەدا بوایە، یەکجار خۆشتر دەبوو. بۆ ئەوەی لەپی دەست لە ناو قەفەسدا بێت، دەبێ خاوەن دەستەکە قەفەسەکەی هەمیشە پێ بێت. یان قەفەسەکە هەمیشە خاوەن دەستەکەی پێ بێت. دەستی راکێشا. ئەوەندە خێرا کە باڵندەکە بەر بووەوە، بەڵام نەگەیشتە زەوی. باڵ پێی گوت بفڕە! ئەویش فڕی. کە مرۆ لە بەهەشت برا، خودا پێی گوت: **"هەتا هەیت خەون بە بەهەشتەوە دەبینی!"** کە فڕی، باڵی بە ئاستەم لە زەوی خشا. ئەوسا بەرز بووەوە. تاریکایی، دوا سێبەرەکانی قووت دا.

ئەوسا خەڵک بینیان کە چلۆن لە ژێر تاریکایی بە ئاستەم روونی ئاسماندا شتێک کەوتە فڕین. سێبەری دێوەباڵندەیەک کە بە سەر شاردا دەفڕی و دەخولایەوە. شار هەراسان بوو. قیژە و هاوار کۆڵانەکانی تەنی. ئاسمانی شار ئەوەندە گەورە نەبوو کە بتوانێ باڵندەیەکی وا گەورە لە خۆ بگرێ. ئەو شەوە ژێرزەمینیەکان جمەیان دەهات. چەندە خۆشیش بوو شان بە شانی یەکترەوەدان لە شەوێکی وەها نووتەکدا و دیسان هەر بەردەوام بوون لە ناو ترسدا! باڵندەکە کە نزم دەبووەوە یەکجار بچووک و کە بەرز دەبووەوە یەکجار گەورە! لە گەورە بوونەوە بۆ بچووک بوون و لە بچووک بوونەوە بۆ گەورە بوون. مەوداش چەند کورت و خێرا. ئەرێ! ئەو شەوە هەموو کەس ترسا. هەموو کەس بۆ یەکەم جار دڵی لای ئاسمان بوو، ئەگەرچی ئیتر نەیەوێرا سەیری ئاسمان بکا! بەڵام راوەستە! ئەو شەوە هەموو کەس نەترسا. گەر کەسێک توانیبای لە ئاوێنەی چاوی دێوەباڵندەکەوە بڕوانێ دیبینی کە: پیاوێکی

تەمەن مامناوەندیی غەریب دوای ئەوەی منداڵەکانی لە خەڵوەتی ژوورێکی خانوویەکی چەند قاتدا بە دەم ئاوازێکی خەمناکەوە خەواند، بە ئاستەم بەرەو پەنجەرەکە کشا، لەویّ راوەستا و هەتا درەنگان لە تاریکایی کۆڵانەکەی بەرامبەری روانی. ئەم پیاوە باڵندەکەی نەبینی. دەبینی کە مۆسیقارێک لە ژێر لێوەوە ورتەی دێت و ئاوازێکی کورپە بە ئەسپایی دەچرێ کە هێشتا تەواو نەبووە. ئەم مۆسیقارە باڵندەکەی نەبینی. دەبینی کە ئەو شەوە کەسێک لە دیواری حەوشێکی تاریک پەڕیەوەو دواتر لە بەر نوقمی هەنسکە هەنسکی ژوورێکی نیوە تاریک، گوێی لە قیژە و هاواری ژێرزەمینیەکان نەبوو. دەیبینی جەللادێک لە بەر دەنگی ترسناکی قەمچییەکەی و، قوربانییەکەی لە بەر ئازارێکی سامناک نەیانزانی کە ئەو شەوە ئاسمان جۆرێکی دیکەیە. دەیبینی تارماییەکی گیرفان پڕ لە نووسراوە، سرک و چاو گەش و لەش بە ئارەق لە بەر ئەگەری سێبەرە ترسناکەکانی سەر رێگای بۆ جارێکیش هەستی بە بای باڵی باڵندە دێوئاساکە نەکرد. دەیبینی منداڵێک هێشتا دوای ئەو هەموو بەڵێنە بەدی نەهاتووانەی باوکی هێشتا بە بووکە شووشەکەی دەڵێ قەفەت مەخۆ قۆلت بۆ دەکڕمەوەو دەیخەمەوە جێ! ئەو منداڵە لە بەر بووکەکەی ئاگای لەودیوی پەنجەرەکە نەبوو. دەیبینی پیاوێکی پیر لە کاتێکدا تاقمی دیانەکانی دەخستە ناو پەرداخە ئاوەکەی پشت سەرییەوە، لە بەر بزەی یادی رووداوێکی سەردەمی گەنجیەتی نەیزانی کە باڵندەیەک شاری ترساندووە. دەیبینی کە کچێک ئەو شەوە لە بەر خۆشەویستیی باوکی سوێندی خوارد کە قەت شوو نەکات! دەیبینی کە کۆڵانێک لە بەر حەزی خانوویەک ئەو شەوە خەریکی بن بەست کردنی خۆی بوو! ئەو کۆڵانە باڵندەکەی نەبینی کە تەنانەت جارێک بە تاسەی نیشتنەوە تێیدا بە ژێر گوێسەبانەکانیدا تێپەڕی. **"خودا کە لە سەیری دنیا تا دەهات وەڕەزتر دەبوو بە موسا و عیسا و موحەممەدی گوت من چەند شەوێک بە ژیانی شوانی لە دۆڵێکدا قەناعەت دەکەم، دنیا بۆ ئێوە!"**

ئەم، پەنجەرەکەی دانەخست. راوەستا و سەیری باڵندەکەی کرد. هەر ئەم دەیزانی چ باسە. باڵندە گچکەکەی ناو قەفەسی ژوورەکەی چ بەزم و هەرایەکی نابووەوە! ئەوجا پەنجەرەکەی کردەوەو لەپی دەستی بۆ جاریکی تر لە ناو تاریکایی دەرەوەدا راخست. باڵندەکە چەند ئاسان بینیەوەو چەند ئاسان نیشتەوەو چەند ئاسان لە ناو قەفەسەکەدا خۆی بۆ خەو و حەسانەوەیەکی درێژ گرمۆڵە کرد. ئەم دەستی برد.

گڕی چرالامپاکەی داکێشا. لە گەڵ دامرکانی گڕەکەدا سێبەرە دێوئاساکەیشی بزر بوو، یاخود کشایەوە ناو جەستەی. ئەمیش خۆی گرمۆڵە کرد. **ئەوسا موسا و عیسا و موحەممەد خودایان بینی کە لە خەڵوەتی دۆڵەکەوە بە ناوچاوانێکی گرژەوە گەڕایەوە. خودا کە دەستی هەڵبڕی لە یەکیان رووباری ئاگر بووەوەو لەویدیان رووباری شەراب!"**

نەبوونستان

ئەو شەوە هەموویان پێکەوە بەڕێ کەوتبوون. کەس دووا نەکەوتبوو. گەورە و بچووک بڕیاریان دابوو و بڕیارەکەشیان جێ بە جێ کردبوو. هەموو بەڕێوە بوون. کاتێک بڕیاری وەڕێ کەوتن درا، سەرەڕای جیاوازیی سیماکان، کتوپڕ هەموویان یەک شێوەیان پەیدا کردبوو. بیری هەیکەلە بەردینەکان دەکەوتمەوە: "نیگایەکی ئەبەدی، جەستەیەکی ئەبەدی و کردارێکی ئەبەدی". بڕیار، سنووری نێوان گەورە ومندالّ، ژن و پیاو، ئایینی و نائایینی نەهەێشتبوو. دەنگێکی بەرز و بە زەبر گوراندبووی: "دەڕۆین، هەموومان دەڕۆین!" بیر دەکەمەوە کە بلّێی ئەو دەنگە لە کوێوە هاتبێ. لە هەر کەس دەپرسم دەلّێ نازانم. دەنگەکە لە هەموو کوێیەک بووە و لە هیچ جێگایەکیش نەبووە. رەنگە دەنگی بڕیاری هاوکات بووبێ کە کتوپڕ و وێکڕا لە ناخی هەموویانەوە، بە بێ ئەوەی زار هەلّبێنین هاتبێتە دەر. چەند سەیرە!
ئیستاش دوای سالاّنی سالّ، هەموو هەر دەڕۆین. دەڕۆین و گوێمان لە فرمانی ریزەکانی پێشەوەیە. نەک من، ئەوانەی بە دەیان سالّیش لە پیش مندا ژیابوون، دەیانگوت ئەوەتەی لە بیرمان دێت و بۆیان باس کردووین، تەنیا گەورەکان و لە نێو ئەوانیشدا ریش سپیەکان بوونە کە ماڤی رێبەرایەتی کردنی ئەم کاروانە گەورەو گرانەیان لە ئەستۆ بووە. ئەوان سەدان سالّ وەپیش کەوتبوون و دەنگیان هەلّبڕیبوو کە: "ئەوەتا، لێرەوە!" لە گەرما و سەرما، لە زریان و شەوانی تۆف و پڕ لە رەهێلّە و داخ و کەسەردا، ئەوە هەر ئەوان بوون کە نێو چاوانیان بە دەم روانینی داهاتووەوە گنجی تێکەوتبوو و ئەوسا فرمانی بزاوتیان دابوو. داخۆ دەبێ چەندە هەست بزوێن و جولّێنەر بووبێت. ئیستا دەتوانم زۆر بە چاکی بیهێنمە بەر چاوم کە چلۆن لەو کاتانەدا تەنانەت ناهومێدترین و رەش بین ترینی مرۆڤەکانیش رەپ هەستاونەتە سەر پێ و، تیژ تیژ لە بەرامبەر خۆیان روانیووەو چلۆن لە ناخی خۆیاندا هەستیان بە شەرمەزاری کردووە بەرامبەر بە ساتێ دردۆنگیی لەوە پێشی خۆیان!
بەلاّم ئیستا ئەو ساتانە بەسەر چوون. سالاّنێکی زۆر تێپەریوە. کاروان ئیدی لە بیری نایەت کە کەی و چۆن وەڕێ کەوتووە. تەنیا دەزانێ کە بەڕێوە بووە.

چارەنووس، ڕێگا بڕین. هەوراز و نشێو و لەزگە و هەڵەمووت نیە کە شوێن پێی ئەم کاروانەی پێوە دیار نەبێت. تەنیا، شوێن پێی ڕۆیین، نەک گەیشتن. ڕۆیشتن ببوو بە مەبەست، گەیشتن لە بیر چووبووەوە. دیانگوت: "ژیان تێکۆشانە، ئەی ئەوە نیە ئێمەیش تێدەکۆشین. ئەوە نیە بەردەوام لە تێکۆشاندایین. کەواتە لە ژیانێکی شیاودایین".
شەوێک لەو شەوانە بوو کە گەورەکان دوای تاوتوێ کردنێکی دوور ودرێژ دیسان دەنگیان هەڵبڕیەوە کە: "ئەوەتا لێرەوەیە!" بەڵام کەمێک لەوە پێش یەکێک لە منداڵەکان کە بە ڕێکەوت ڕێی کەوتبووە ریزەکانی پێشەوە، سێبەری بەردێکی یەکجار زەلامی لە دوورەوە هەست پێکردبوو. هەر کە گەورەکان فرمانی جوڵەیان بەرەو ڕێگاکە دا، منداڵەکە گوتی: "سەیر کەن بەردێکی یەکجار گەورە لە سەر ڕێگاکەدایە!" گەورەکان هەر ئەوەندە بوو کە نەیانکوشت. بەڵام منداڵەکە وازی نەدەهێنا: "سەیر کەن بە خوا درۆ ناکەم، ئەوەتا سێبەرەکەی دەبینم!" کەس نازانێ منداڵەکە چۆن دەرباز ی بوو. گەورەکان کە لە تووڕەیی خۆیاندا تەواو نوقم ببوون، دیسان فرمانی وەڕێ کەوتنیان دایەوە، بەڵام ئەمجارەیان یەکجار قورس و قایم. کاروان بەڕێ کەوت، بەڵام ئەوەندەی نەبرد کە بە توش بەردێکی گەورەو زەلامەوە بوو. هەموو ڕاوەستان. نیگاکان لێک ئاڵان. هەندێک لە پیرەکان باوەڕیان نەدەکرد: "نەکا بەس سێبەر بێت!". یەکیان چووە پێش. دەستی لە سێبەرەکە دا. ئا بەرد بوو. خەبەر بە دوواوە درا کە: "بە هۆی بینینی سێبەری بەردێکەوە ڕێگا دەگۆڕین!". ڕێگایان گۆڕی. لە بیرمە تا ساڵانی دوواتریش هەر باس باسی بلیمەت بوونی ڕێ پیشاندەرانی کاروان دەکرا کە چلۆن کاروانیان لە مەترسیی سێبەرێکی بەرد یاخود بەردین ڕزگار کردبوو.
بەڵام لەو کاتەوە شتێک بۆ هەمیشە گۆڕا. ئیتر منداڵەکان فێر ببوون کە بە دزییەوە و بە بێ ئیزن پێش کەون. یان زۆرجارانیش بە ئاشکرا. پێش دەکەوتن و وەک گەورەکان دەیانگوڕاند کە: "ئەوەتا ڕێگا لێرەوەیە!" گەورەکان ئەگەرچی بە قسەیان نەدەکردن، بەڵام ئیستا کەمێک زیاتر ڕادەمان. ئەگەری سێبەرێکی دی ترساندبوونی.
ـ لێیان گەڕێن، با بقیڕێنن!
وەک هەموو کاروانێکی تر جار نەجار بۆ خواردن و حەسانەوە لامان دەدا. شەوانەش لە بنار کێوێکدا بارگە و بنەمان دەخست. قەت لە دەشتی کاکی بە کاکی و ڕووتەندا لامان نەدا. ئەگەر تاریکایی سامناکی شاخێکمان بە پشت سەری خۆمانەوە هەست پێنەکردایە، هەستمان بە حەسانەوە نەدەکرد و شەو خەومان لێنەدەکەوت. کە دەشخەوتین، هەر هەمووومان پێکەوە دەخەوتین. تەنیا ئاگرەکان بوون کە لێرە و

لەوێ کێشکیان دەدا. ماندوویی کاروان دەرفەتی بێداری نەدەدا. نازانم کەس خەونی دەبینی یان نا، بەڵام من قەت خەونم نەبینی. بە درێژایی تەمەنم هەر دەڕۆیشتم. ڕۆیشتن دەرفەتی خەونی نەهێشتبوو. پیرەکان دەیانگوت: "خەون بینین لێکمان جودا دەکاتەوە، چونکە هیچ خەونێک لەوی دی ناچێ" وە چەندە ئێمەیش لەم لێک جودا بوونە دەترساین. بەرە بەرە وای لێهات کە ئیتر هەموو وەک یەک قسەمان دەکرد. ئەوەتەی لە بیرم دێ هەر وابووە. ئەوەندە وەک یەک قسەمان دەکرد کە ئیتر قسەمان نەدەکرد. چەندە بە سامە کاروانێکیش کە بە درێژایی ساڵانێکی دوور و درێژ بە بێدەنگی ڕێ بکا.
ئێوارەیەکیان هێشتا لە دەشتێکی کاکی بە کاکی دا بووین کە دنیامان لێ تاریک هەڵگەڕا. شەو بوو! لادان مەحاڵ بوو، دەبا بۆ بینینەوەی شاخێک بۆ نووستن هەر ڕێمان بڕیبا. تاریکە سەلاتێکی سەیر بوو. کۆی چاوی پیرەکان لە بینینەوەی ڕێگا کەوت. فرمان درا: "چاوی گەشمان دەوێ، بەڵام تەمەن دەبێ لە سەرەوە بێت!". زۆر کەس خۆیان گەیاندە ریزی پێشەوە، بەڵام شەوی ئەنگوستە چاو دەرفەتی بینینی نەدەدا. بڕیار درا: "کەواتە شەو لێرە دەمێنینەوە". بۆ یەکەم جار کاروان لە دەشت بارگە و بنەی خست. بێ ئاگر و بێ شاخ. نیگا گەشەکانی دواوەش تا سبەی لە ژێر پێڵوەکاندا نووستن. یەک گوتی:
ـ خۆ نیگای گەشمان هەبوو!
ئەوی تر بە دەم باوێشک دانەوە گوتی:
ـ تەنیا بینین بەس نیە!
ئیتر لەو شەوەوە فێری ئەوەش بووین کە لە بیابانیشدا بخەوین.
ئیستاش بیرەوەریی من لە منداڵی و گەنجیەتی و پیریم، تەنیا بیرەوەریی ئەو کاروانەیە. هەموو شتێک ئەو کاروانە بوو. شتێکی ئەوەندە گەورە کە قەت وردەکانت تیا نەدەبینیەوە. شەوانە خۆشەویستیەکان تیا بزر دەبوون و ڕۆژانەش "ڕێگا" خۆشەویستیی بزر دەکرد. چەند زۆر بوون ئەوانەی کە ڕۆژانە ئەشقێکی سادە، زۆر سادە دایدەگرتن بە بێ ئەوەی بتوانن بیدرکێنن. جارێک یەکیان بە بێزارییەوە گوتی: "خۆ ڕێگا تەنیا بەشێکە لە ژیان!".
ڕەنگە زۆر جار لەم ریگا بڕینەدا ڕێگاکانمان دووپات کردبێتەوە. ڕەنگە چەندین و چەندین جار پێیاندا ڕۆیشتبێتینەوە. کەس نازانێ! لە پێشەوە تەنیا پیرەکان دەیانبینی و لە ناوەڕاستدا هیچ شوێنێک نەدەبینرا و ئەوانەی دوواوەش لە بەر ئەوەی دوا نەکەون، قەت ئاوڕیان نەدەدایەوە. پێم وابێ پیرەکان دەیانزانی چەند جار بە ڕێگایەکدا ڕۆیشتبووین. کەچی هەمیشە باسی تازە بوونی ڕێگاکانیان دەکرد.

وەرزەکان دەهاتن و دەرۆیشتن. پیرەکانیش یەک لەدوای یەک ماڵئاواییان لە ژیان دەکرد. هەمیشە لە قەراغ رێگادا دەنێژران و کێلێکی بێ ناو و نیشان دەکرا بە نەخشێنەری خانەی ئەبەدیان. بەڵام بە مردن کۆتاییان نەدەهات. هەمیشە پیری دیکە هەبوو کە جێگایان بگرێتەوە. ردێنی سپی، پشتی چەماوە، چاوی کز، دەنگی نووساو و نەوی قەت کۆتایی نەدەهات. جاری وابوو رێگاکەشم هەر وا دەهاتە بەرچاو. رێگایەکی پیر، پیرتر لە پیرەکان.
منداڵەکان چاوەڕێی گەورەبوون بوون و، گەورەکان چاوەڕێی پیریی و پیرەکانیش رەنگە گەیشتن. هەموو رێگایەک بێگومان بە شوێنێک دەگا. رێگا بۆیە رێگایە چونکە دەگاتە شوێنێک. تەنانەت گەر ئەو شوێنە بوونیشی نەبێ! "نەبوونستان" یش بۆ خۆی شوێنێکە.
لەو شەوەوە لە بیابان خەوتین و بەیانی کە هەستاین هیچ رووی نەدا، ئیدی هەموو شتێک گۆڕا. بیابان، بەرز نەبوو تا پێچاوپێچی ئەو رێگامان بداتێ کە لە ئاسۆیەکی لێڵدا ون دەبوو. بیابان، رێگاکە ی لە خۆیدا تەواو دەکرد. هەر ئەو شوێنەی تێیدا دەژیان بۆ خۆی رێگا بوو. ئەو شوێنە یەکەم شوێن بوو کە کاتێک کاروان بزوا، جەماعەتێک نەبزووتن و لەوێ بۆ هەمیشە مانەوە. بیابان بە شەوانی بڵیند و پڕ لە ئەستێرەیەوە، بە شەوانی فێنک و بێ چرپەیەوە چەند دڵنیایی دەبەخشی! یەک گوتی: "نازانم سەدان ساڵە بۆ جارێکیش بێت بە شەودا رێمان نەکەوتە ئێرە!" کاروان بۆ سبەی شەو دیسان هەر لە بیابان بنەی خست و دیسان بۆ سبەی جەماعەتێکی دیکەی لێ جیا بووەوەو لەوێ مانەوە. من کە لە گەڵ یەکێک لەو جەماعەتانە سەرئەنجام لە شوێنێکی بیاباندا بۆ هەمیشە مامەوەو بارگە و بنەم خست، ئیتر نەمزانی پاشماوەی کاروانی سەدان ساڵە چی لێ بە سەر هات. ئەوانیش مانەوە؟ لە ناو چوون؟ یاخود هەر بە ئێستاشیەوە هەر بەڕێوەن؟
من ئیستا کشت و کاڵ دەکەم، مەڕ و بزنم هەیە و منداڵەکانیشم لە مێژە ژنیان هێناوەو شەوانەش لە سەر بانی بە دەم جگەرە کێشانەوە بیر لەو ئەستێرانە دەکەمەوە کە لە مێژە فێریان کردووم کە رێگا هەر ئەوە نیە لە سەر زەوی هەیە. من ئیستا دەزانم کە زەوی هەموو شوێنێکی بۆ خۆی رێگایە. من ئیستا دەزانم کە رێگا هەر ئەوە نیە کە بیبڕی.

لە سەر کلاس بوو کە بۆ یەکەم جار ئەم قسەیەی بیست. مامۆستاکە دوای ئەوەی چەند دێڕێکی لە کتێبەکە خوێندبووەوە و بە دەمیەوە جەند جارێک لە پەنجەرەکەوە لە دەرەوەی روانیبوو، گوتبووی: "ژیان وەک کتێب وایە!" دەرەوە پاییز بوو. بەڵام هێشتا سروشت گەرم و گەڵا سەوز و ئاسمان نوقمی تەم و غوباری هاوین بوو. رستەکە هێشتا تەواو نەبووبوو کە چۆلەکەیەک بە هەڵە خۆی بە یەکێک لە شووشەکاندا کوتا و دواتر بە پەشۆکاوی و هەڵەداوان لە شوێنێک لە سەر زەوی بە دەم فڕینەوە ون بوو.

ئیستاش دوای تێپەڕینی ساڵانی ساڵ ئەم دیمەنەی بە جوانی لەبەر چاودایە. مامۆستاکە لە تەمەنی مامناوەندیدا بوو. کە بیری دەکردەوە لە دەرەوەی دەڕوانی. دەڵێی کەسێک لەوێوە پێی دەگوت کە چۆن بیرەکانی بە ئاکام بگەیەنێ. جارجارەش بە عەینەکەکەی یاری دەکرد. قەت تووڕە نەدەبوو. رەنگە بیرکردنەوەکانی بوو کە بەری بە توڕە بوونی دەگرت. کە منداڵێک یان قوتابیەک نەزمی کلاسی تێک دەدا، تەنیا لێی رادەما. ئیدی قوتابیەکەش ئارامی دەگرت. شتێک لە چاویدا بوو. شتێکی قورس و بێ جوڵە و ...غەمگین. من ئەو شتەم دیتبوو.

ئەو پاییزەی من ئەم قسەیەم تیا بیست، لە گەڕەکەکەمان منداڵێک لە دایک بوو. گوێم لە دەنگی گریانەکەی بوو. بە لەشی خوێناوییەوە گریابوو. من حەوت ساڵ لەو گەورەتر بووم. لە دایکم پرسی: "منیش گریابووم؟" دایکم گوتی: "نەوەڵڵا، گریانی چی، ئەو رۆژە تا ئێوارە گۆرانیت بۆ گوتین!" ئیستا دەزانم کە مرۆڤ بە بێ ئەوەی زمانیش بزانێ دەتوانێ گۆرانی بڵێ!

"ژیان لە کتێب دەچێ". چەند رستەیەکی سیحراوی! کتێبێکم لە بەر دەستدایە و لاپەڕەکانی هەڵدەدەمەوە. چەند ئاسان بە هەڵدانەوەیان دەگەمە ئاخر و چەند ئاسانیش هەوەڵ. جاری وایە گەمەی پێ دەکەم. کتێبەکە بە جوانی بە هەر دوودەستم دەگرم. کەمێک دەینووشتێنمەوەو ئەوسا پەنجە گەورە دەخەمە سەر لاپەڕەکان و بە پەلە و

بە نۆرە بەریان دەدەم. لاپەڕەکان لە بن پەنجەمدا دەخلیسکێن و دەڕۆن. نەرم نەرم دەڕۆن. وەک جۆبارێک. کتێبەکە ڕۆمانێکە. باسی بەسەرهاتی مرۆڤێک. لە کاتی لە دایکبوونیەوەو هەتا مردن. بە چەند چرکە بەم گەمەیە، لە هەڕەتی منداڵییەوە دەگەمە مردن و لە مردنەوە بە منداڵی. بۆ ئەوەی بگەڕێیتەوە تەنیا ئەم جارە لە جیاتی دەستی چەپ بە پەنجەگەورەی دەستی ڕاست لاپەڕەکان بەردە. چەند سەیرە! تەمەنێک لە ناو دوو لەپدا و لە ژێر پەنجەیەکدا. گەر بتهەوێ کتێبەکە بیخوێنیتەوە، کات درێژخایەنتر دەبێ. ڕەنگە شەوێک، دوو شەو یان هەفتەیەک. بە تاقەتی خۆت کەوتووە. لە کاتی خوێندنەوەشدا هەر وشەیەک دەبێتە وێستگەیەک بۆ مانەوەو بۆ بیرکردنەوە. هەر لاپەڕەیەکیش بۆ سەرهەڵبڕینێک و خەونێک. ئاە! چەند ئەوسا درێژخایەن دەبێ مەودای نێوان لاپەڕەکان، مەودای نێوان سەرەتا و کۆتایی، نێوان منداڵیی و مردن.

کە یەکەم جار ڕۆمانێکم خوێندەوە، ڕووداوەکانی ناوی چەند درێژ و ئەبەدی دەهاتنە بەرچاوم. چەند مرۆڤەکە ئەبەدی بوو. تەنانەت دوای مردنیشی هەر دەژیا. ئێستا دەزانم بۆچی! ڕەنگە چونکا هەر کاتێک بمویستایە دەمتوانی بگەڕێمەوە سەر لاپەڕەکانی پێشووی ژیانی. بە گەڕانەوە دەمتوانی وەڵامی پرسیارەکانم بدۆزمەوە، یان تێگەیشتنەکانم لێی قوڵتر و فراوانتر بکەم. یان ڕەنگە ئەو شتانەی کە زیاتر خۆشم دەویستن، زیاتر بیانبینمەوە. مرۆڤەکە هەمیشە لەوێدا بوو، لە ناو کتێبەکەدا، بە زیندوویی. مردنی ئەو تەنیا بەشێکی کەم بوو لە کتێبەکە. دوای مردنی ئیتر باسی هیچ ڕووداوێک نەکرابوو. "ئاە، دوا ڕووداوی ژیان!"

کە مامۆستاکە دەگەیشتە دوا لاپەڕە، زیاتر دەوەستا. زیاتر بیری دەکردەوەو، زیاتریش لە دەرەوە ڕادەما. لەم کاتانەیشدا منداڵەکان کەمتر شلوقییان دەکرد. ئەوسا کتێبەکەی دەبست و دەیکردنە چەند گروپ و دەیگوت: "شەممەی داهاتوو هەر گروپێک بەشێک لە کتێبەکە دەڵێتەوە". ئەوانیش کتێبەکەیان دەگوتەوە. من لەم کاتانەدا هەستم دەکرد کە مامۆستا بە دەم گروپی یەکەمەوە زەردەخەنەیەک دەنیشتە سەر لێوی و بە دەم دوا گروپەوە نێوچاوانی گرژ دەکرد و لە پەنجەرەکەوە لە دەرەوە ڕادەما.

لە بیرم دێت ساڵانی دواتر لە ئەورووپا بنەماڵەیەک دراوسێی ژنێکی پیر و بە ساڵاچوو دەبن. نێوانیان یەکجار خۆش دەبێ. شەوێک بە بۆنەی سەری ساڵی تازەوە

دایکی بنەماڵەکە دیاری بۆ ئەم پیرێژنە بە ساڵاداچووەدا دەکڕێ و ئەوسا تەلەفۆنی بۆ دەکا، بۆ ئەوەی پێی بڵێ کە داخۆ دەتوانێ ئیستا سەردانێکی کورتی بکا یان نا. ئەمان لە قاتی سەرەوەی ئاپارتمانێک دەژین و پیرێژنەکەش لە قاتی خوارەوە. پیرێژنەکە کە لە تەنیایی خۆی وەڕەزە، یەکجار پیی خۆش دەبێ و لە وەڵامدا دەلێ: "بێگومان! من لە ئیستاوە ڕێ دەکەوم بۆ کردنەوەی دەرگاکە، تا تۆ دەگەیتە خوار منیش دەگەمە دەرگاکە و دەیکەمەوە!" لە کاتی کردنەوەی دەرگاکەدا هەردووکیان لە یەک کاتدا لەوێ دەبن! ئەو شەوە نیگای پیرێژنەکە یەکجار لە نیگای مامۆستاکەی دەکرد. ئەو شەوە دوا شەوی پاییزی ئەو ساڵە بوو.
ئیستا فێری گەمەیەکی دیکە بووە. لە کاتێکدا کتێبەکە لە بن پەنجەیدا وەک جۆبارێک دەکشێ، کتوپڕ لە شوێنێکدا رایدەگرێ و ئەوسا کتێبەکە دەکاتەوە. لە یەکێک لە شوێنە ئاشناکاندایە. یەکێک لە ڕووداوەکانی ژیان. ڕەنگە کاتی نان خواردن، گەمە، گفتوگۆ، بێ تاقەتی یان ساتەکانی یاخیبوون. یان ڕەنگە دڕدۆنگی و بەتاڵبوونەوە لە هەموو شتێک. ئەوسا هەوڵ دەدا لەو شوێنەوە هەموو شتێک دەست پێبکاتەوە. دەیەوێ تەنیا ئەو کاتە و ئەو ڕووداوە ببینێ و نەک زیاتر. بەڵام دەکرێ؟ پاڵەوانی چیرۆکەکە مردووەو کەچی ئەو ئیستا خەریکی خوێندنەوەی سەردەمی گەنجیەتیەتی. هەموو لەززەت و دڵەخورپە و گریانەکان چەند هی ئیستان و چەند زیندوون. پاڵەوانەکە وەها عاشقە کە ئاگای لە دواپەڕەی کتێبەکە نیە. ئاگای لە دە لاپەڕەی پێش تەواوبوونی کتێبەکەش نیە کە تێیدا لە سەر کێلێکی پیر بیر لەم لاپەڕەیە دەکاتەوە. مامۆستا جارێکیان بێ ئەوەی کتێبێک تەواو کا، دەرسی ئەو رۆژەی تەواو کردبوو. گووتبوی لەمە بەدوا هیچ کتێبێک تەواو ناکەین.
شەرت نیە هەموو کتێبەکان بە مردن کۆتایی بێت. بەڵام هەموو کتێبێک خاوەن کۆتاییەک بوو. کتێبی ژیانی قوتابییەکان ئیستا لە لاپەڕە سەرەتاییەکانیدا بوو. ئەویش دەیویست ئێتر لەمە بە دوا تەنیا لەم لاپەڕانەدا بمێنێتەوەو لەوێشدا کۆتایی پێ بێنێ. قوتابییەکان دەبوایە بۆ خۆیان هەڵبێنن کە لە لاپەڕەکانی دیکەدا چی دەگوزەرێ. داهاتوو، مەتەڵێک بۆ داهێنان. لە هەر کتێبێک ڕووداوێک. ڕەنگە جارجاریش ڕووداوی ئاخری کتێبەکە.
هەموو ساڵێک باوکم چەند کتێبی بۆ دەکڕیم. ئیستا کتێبخانەیەکی گچکەم هەبوو. ئەو کتێبانەی کە فێر ببووم بە ناتەواوی بیانخوێنمەوە. ڕووداوێکم لە کتێبێک

دەخوێندەوەو هەوڵم دەدا کە بۆ خۆم ڕووداوەکانی پێش و پاشی یا مەزەندە بکەم یا بۆی دروست کەم. لە بیرم دێ کە قەت نەمتوانی ڕووداوەکان وەک خۆی وەک ئەوەی لە کتێبەکاندا هاتبوو باس بکەم. هەمیشە لانیکەم لە شوێنێکدا جیاوازیی هەبوو. لە بەرامبەر کتێبخانەکەدا کتێبخانەی دەستنووسەکانی خۆم هەبوو. ئەو دەستنووسانەی کە باسی حەزەکان و خەمەکانی منیان لە خۆ هەڵگرتبوو.
چەند خۆشە هەموو ڕووداوەکانی ژیانی مرۆڤ یاخود مرۆڤەکانت لە قەبارەیەکی بچووکی وەک کتێبدا لە بەر دەستدا بێت. هەستێکی خوایەتی دادەگرێ. زەمەنێکی هەفتا یان هەشتاد ساڵە لە چەند کاتژمێرێکدا. زەمەنێک کە هەمیشە لەوێدایە و قەت نامرێ. مانەوە، هەمیشە مانەوە. وشە دەمێنێتەوەو خوێندنەوە دەیانژێنێتەوە. مامۆستاکە بڕیاری دابوو کە کتێبی ژیانی خۆی بنووسێتەوە. بێگومان گەر بینووسێ، زیاتر تێیدا باس لە ڕوانینەکانی خۆی بۆ دەرەوەی پەنجەرەکە دەکا. باس لەو درەختانەی کە ڕەنگە بۆ هەمیشە لەوێ لە حەوشەکەدا بن. ئەو درەختانەی کە بە نیگای ئەم دەژاکێن و دەژیێنەوە. باسی ئەو چۆلەکانەی کە لە مێژە حەزیان لەم باغەیە بۆ هێلانەچێ کردن. بەڵام بۆخۆی دەڵێ کە بە داخەوە بە جوانی بیرەوەریەکانی کاتی منداڵیی لە زەینیدا نەماوە. شتێک هەمیشە بەریان پێ دەگرێ. بۆ خۆیشی نازانێ چیە، بەڵام هەیە. لەوێیە. وەک بارانێکی خەست و بە لێزمە کە ناهێڵێ دوور ببینی. دەست دەبا بارانەکە لابا. ڕەنگە وەک هەڵمی سەر شووشە تەنیا سڕینەوەیەکی دەستی بەس بێت. یان ڕەنگە تاراندنێکی هەورەکان. لە کتێبەکەیدا بێگومان باسی ئەمە دەکا.
ڕۆژێک مامۆستا کۆمەڵێک کتێبی هێنایە سەر کلاس. کتێبەکان بە قەد ژمارەی قوتابیەکان. هەرکامیان یەکێکی بەرکەوت. لە سەر هەموویان نووسرابوو "کتێبی ژیان". کە بەرگەکەیان هەڵدایەوە دیتیان کە لاپەڕەکان سپین. سپی سپی. بە سەر سووڕماویەوە لە مامۆستایان ڕووانی. مامۆستا گوتی: "زۆر نیە، تەنیا دە پەڕەیە. هەوڵ دەن کتێبی ژیانی خۆتان بنووسنەوە!" دوای کەمێک ڕامان دیسان گوتی: "تا کۆتایی ساڵ دەرفەتتان هەیە". منیش وەک مامۆستا جوان سەردەمی منداڵیم لە بیر نیە. نازانم نووسیمان یا نا. بەڵام لاپەڕە سپیەکانم زۆر باش لە بیرە. ئیستاش کە دەمەوێ هەر کتێبێک بخوێنمەوە وا دەزانم کە بە سەر لاپەڕە سپیەکاندا دەکەوم. هەست دەکەم مامۆستا پێی داوم. کە دەست دەکەم بە خوێندنەوەی، لاپەڕەی دوای

هەر لاپەڕیەک بۆم سپییە. مامۆستا دەیگوت: "ئێمە بە سپیەتی لە دایک دەبین و بە رەشیش دەمرین".
باران دەبارێ. لە بەر پەنجەرەکەدا دانیشتووم و بیر لە چۆلەکە تەڕەکانی ناو باغەکە دەکەمەوە. بیر لە کتێبی تەڕی ژیانیان. ئیستا دێتەوە بیرم کە من لە کتێبە سپیەکەدا نەمتوانی هیچ بنووسم. لاپەڕەیەکیش چیە بۆم رەش نەکرایەوە. چەند جار رووم لە باوکم کرد، لە مام و پوورەکانم، لە خالەکانم. دەیانگووت هەندێک رووداوی رۆژانەی ژیانت بنووسەوە. بەڵام نازانم بۆچی بۆم نەدەنووسرا. کە دەستم دەبرد بۆ قەڵەم بیری رووانینەکانی سەر کلاسی مامۆستا لە خۆیاندا نوقمیان دەکردم. هەستم دەکرد کە رووداوەکان دەبێ بەو نیگایانەوە گرێ بدەمەوە. رووداوەکان بە بێ مانای نیگاکانی ئەو چەند بێ مانا بوون. ئاە رووداوە بێ تامەکانی ژیان! تامەکان لە شوێنێکی دیکەدا بوون. رووداوەکان چەند تەنیا رووداو بوون. هەستام چوومە ژێر زەمین. کارتۆنەکانم بە سەر کردەوە. کارتۆن لە سەر کارتۆن. سەرئەنجام دیتمەوە. بەرگەکە رەنگە وەک خۆی، بەڵام لاپەڕەکان چەند زەرد و ژاکاو. هەڵم گرت و هێنامە سەرەوە. بەو شەوە درەنگانە چوومە بەر پەنجەرەکەمان. دنیا تاریک و درەختەکان تەنیا سێبەری درەخت. ئەوسا نیگای مامۆستاکەمانم بینی کە لەوێوە لە ناو درەختەکانەوە لێیان دەڕوانیم. نیگاکە جۆرەیەک بوو. وەک ئەو ساڵانە. قورس و بێ جوڵە و ...غەمگین. وتی: "بنووسە!" منیش نووسیم. رووداوەکان بە لێشاو هاتن. بە پرتاو و بە هەڵەداوان. باسی منداڵی، باسی گەورەیی و عەشق و لێبوردنەکان. باسی سووکایەتیەکان، باسی گریانەکان و پێکەنینەکان. باسی ئەو رۆژەی کە باڵندەیەک بە پرتاو خۆی بە پەنجەرەی ژووری کلاسەکەماندا کوتاو لە شوینێک لە سەر زەوی بە دەم فڕینەوە ون بوو.
25.01.2009

باڵندەکانی غەم

نووسینی: ریتا ساندنێس Rita Sandnes
وەگێرانی: فەڕۆخ نێعمەتپوور

هەموو شتێک لەو رۆژەوە دەستی پێکرد کە باوکم مرد. ئارام رووی تێکردم و گوتی: "خەفەت مەخۆ!"

سەعاتەکە زەنگی لێدا. چارەک بۆ حەوت بوو. هەستام. چووم بۆ حەمام. دۆشم گرت. جل و بەرگم پۆشی. چووم بۆ ئاشپەزخانە. خواردنی ئەو رۆژەیشم پێچایەوە. گوێم لە هەواڵەکان گرت. کتێبەکانم خستە ناو جانتاکەمەوە. چووم بۆ قوتابخانە. لە هیچ دەرسێکدا غەیبەتم نەکرد. ئەو خواردنەی پێم بوو، فڕێم دا. چوومەوە بۆ ماڵ. نیوەڕۆم نەکرد. تەکلیفەکانم ئەنجام دا. چووم بۆ وەرزش. گەڕامەوە ماڵەوە. راکشام. سەعاتەکەم کۆک کرد، چارەک بۆ حەوت. خەوتم.

خەفەتم نەخوارد.

باوکمیان ناشت.
بەهار بوو. مانگی خاکەلێوە. وەرزێکی وا و ناشتن! نا، شتی وانابێ! کاتێک بەرەو مانگی گوڵان دەڕۆین و بەرەو هەفدەی مانگ* و بەرەو پشووی هاوینە. ئاە، بەرەو ئەو هەموو شتە خۆشە.
خەبەرم بووەوە. هەستامە سەر پێ. جل و بەرگەکانم پۆشی. رەش. کراسە رەشەکەی باوکم، کراواتە رەشەکەی، قاتە رەشەکەی، پاڵتاوە رەشەکەی.
لە بەر تابووتەکەیدا راوەستام. گوڵەکان سەرنجیان راکێشام. چەند نەگونجاو دەهاتنە بەر چاوم. کاتێک کۆتایی مانگی خاکەلێوەیە و خۆڵەمێش لە ئاسمانەوە دەبارێ.

سەیری تابووتەکەم کرد کە چۆن ئارام ئارام دەخزایە ناو گۆڕەکەوە. گوێم لە قەشەکە بوو کە دەیگووت لە خاکەوە هاتووی و ... گوێم لە باوەگەورەم بوو کە شتێکی گوت، بەڵام نە بە جوانی. ڕەنگە ئەوەی کە باوکم گوتبووی دوای گەڕانەوەم بۆ ماڵەوە دەبێ زمانی فەرنسیەکەم بخوێنم و ڕۆژی دواتریش دەبێ بچم بۆ قوتابخانە.

باوەگەورەم گوتی: "بیر، بیرەکان هەمیشە لەوێن. باوکت مرد. زۆر ناخۆشە. کوڕەکەی من مرد. گەلێک ئازاری هەیە. بەڵام دەبێ کارێک بکەین کە غەم بە هێزترمان بکا. ئەم ئازارە بناسە، بیزانە کە ئەمە ئازارە. ئەمە قەبووڵ کە، کە خەفەت دەخۆی. بەڵام نابێ وەها بێ کە غەم بە سەرتدا زاڵ بێ. لێ گەڕێ با غەمەکان بێن و ئەوەی بکەن کە دەبێ بیکەن، دواتر تۆ لەوان بە هێزتر دەبی. گەر پاڵ بە بیرەکانەوە بنێی و بتەوێ دووریان بخەیتەوە، ئەوا بە هێزتر لە جاران پێتەوە دەلکێن، وەها کە ناتوانی لێیان دەرباز بی"
گوتم: "بەڵێ باوەگەورە"

هاوین هات. چووین بۆ پروڤێنس **Provence. هەر وەک هاوینەکانی پێشووتر، لەو کاتەوەی لە دایک بووم.
هەر ئەوەمان کرد کە پار کردبوومان. هەروەها بەتر پار، یان بەتر بەتر پار. هەموو شتێک وەک جاران بوو. بە بێ باوکم.
لە پروڤێنس بووین، بەڵام بە بێ باوکم غەریب دەهاتە بەر چاوم. باوکم هی ئێرە بوو. هەر وەها من و باوەگەورەیشم. ئێرە پروڤێنس بوو، هەستم دەکرد بە بێ باوکم هەڵەیەکی تێدایە. زۆر ناخۆش بوو، دەبا ناخۆش بێ. باوەگەورەم گوتی، ئێمە دەبێ بتوانین بە بێ باوکم لە پروڤێنس بین. گەلێک هاوینی دیکەمان بە بەرەوە مابوو. ئەو هاوینانەی کە دەبا لە پروڤێنس بەسەریان بەرین. باوەگەورەم لەو کاتەوە کە لە گەڵ دایە گەورە فەرەنسییەکەم ئەڵقەیان گۆڕیبووەوە، بەردەوام هەموو هاوینەکانی لێرە بە سەر دەبرد.
بەڵام هاوینەکانی پروڤێنس چیدی هاوینەکانی پروڤێنس نەمابوون.

باوەگەورەم گوتی ئێمە دەبێ بچین بۆ ئەوێ گوتی ئێمە دەبێ فێر بین کە دەکرێ هاوینەکانی پروڤێنس بە بێ باوکیشم خۆش بن. گەلێک بیرەوەری خۆشمان لە باوکم لە پروڤێنس هەبوو. ئەمە دەتوانێ غەمەکەمان سووکتر بکا.
گوتم: "بەڵێ تریفەی مانگ بزر بوو پیەر Pierre ماچی کرد کچە شۆخەکە نۆرویژییەکی تۆکمە بوو."***

گوتم: "باوەگەورە، سەرنجی خەڵکت داوە کاتێک وا دەنوێنن کە بە دڵی ئەوان دەگوزەرێ"

یەکەم رۆژی دەست پێکردنی پاییز و ون بوونی هاوین بوو.
هەستام. جل و بەرگم پۆشی. چووم بۆ قوتابخانە. لە هەموو کلاسەکاندا بەشداریم کرد. چوومەوە ماڵ. تەکلیفەکانم ئەنجام دا. چووم بۆ وەرزش. خەوتم.
باوەگەورە گوتی: "نان ناخۆی؟"
گوتم: "نا، لای مالین Malin نانم خواردووە دەمەوێ بچم بۆ وەرزش دەرسەکانم ئەنجام بدەم کاتم نیە"
باوەگەورە گوتی: "مایا Maja سەیر کە چەند لاواز بووی، دەبێ بخۆی"
گوتم: "برسیم نیە کاتم نیە یەکجار کارم زۆرە"

باوەگەورە دەستی دایە خوێندنەوەی فەلسەفە. سۆقرات، ئیفلاتوون، ئەرەستو، کانت، سپینوزا، بێرکلی، سارتێر، دی بوڤاری.
دەیگوت: "سەرنج راکێش، هەژێنەر و یەکجار پڕن"
گومانم بوو لەوەی توانیبێتی باوکم لە بیر بەرێت.

باوکم چرپاندی: "باڵندەکانی غەم. هیچت لە سەر بیستوون؟ قەت ناپرسن، تەنیا خۆ بە ژووریدا دەکەن. حەزت بە هاتنیان نیە، گوێیان لێ ناگری، بەڵام ئەوان گوێ بەمە نادەن. دێن و دەمێننەوە، ئەوسا هێلانەی خۆیان لە سەر سەرت لە ناو قژەکانتدا چێ دەکەن. ئیتر قەت ناڕۆن، بە جێت ناهێڵن"

باوەگەورە قیڕاندی: "مایا، ئەوە خەریکی چیت؟" تووڕە و جۆرەیەک بوو، قەتم وا نەدیبوو. "مایا، باوکت مردووە. بە نەخواردنی تۆش ناگەڕێتەوە. تێگەیشتی، ئەو مردووە! ئیتر دەبێ واز بێنی. داهاتووی ژیان مردنە. ئەمە تەنیا شتێکە کە بە دڵنیاییەوە دەیزانین. بەڵام بیر لەوە بکەوە کە تۆ ئیستا دەژی! ئا، ڕێک لەوەی کە تۆ هەر ئا ئیستا خەریکی دەژیت! گەلێک دەرفەت لە ژیاندا هەیە، بەڵام تۆ زۆر ئاسان دەهێڵی کە باڵندەکانی غەم داگیرت بکەن."
گوتم: "بەڵێ، باوەگەورە"

شەوێکی ئەنگوستەچاو بوو. هەستام، یان ڕەنگە هەر خەوم لێ نەکەوتبوو. باڵندەکان پەنجەیان لە قژم وەردەدا. دەستم برد بۆ سەرم. ترسام. هاوارم کرد باوەگەورە تکایە فریام کەوە! لە بیرم بوو کە باوەگەورە چی لە سەر باڵندەکانی غەم گوتبوو. هێلانەکەیانم هاتەوە بیر. ئیستا ئەوان هێلانەیان لە ناو قژی مندا ساز کردبوو.
ئارام ئەو فرمێسکانەم گریاند کە تەڕ دەیاننواند، یان ڕەنگە تەڕیش نەبوون.

گوتم: "باڵندەکانی غەم هێلانەیان لە سەر سەرم چێ کردووە"
باوەگەورە گوتی: "دەزانم"
گوتم: "بەڵێ، بەڵام ئیستا چ بکەم؟"
باوەگەورە گوتی: "عەقڵ، هەست نیە. هەستیش عەقڵ نیە. عەقڵ دەڵێ کە تۆ دەبێ لە ژیان بەردەوام بی. باوکت مردووە. تۆ لە ژیانای. هەستەکانت باوکتیان کردووە بە بەشێک لە تۆ. هیچ کەسیش ناتوانێ وەک نیوە مرۆڤ بژی."
گوتم: "نا، ناتوانێ"
"عەقڵی تۆ لەوە دەگا کە بۆچی باڵندەکانی غەم بە دەوری تۆدا هەڵدەفڕن. بەڵام هەستی تۆ لەمە ناگا، بەڵام دەبێ قەبووڵی کا. تۆ دەبێ ئەم باڵندانە ببینی. ئەوسا دەتوانی ببیتەوە بە مرۆڤێکی تەواو و ئیتر لە ژیان کردن بەردەوام بیت."
گوتم: "بەڵێ باوەگەورە. بەڵام تۆ گوتت کە نابێ ستایشی غەم بکەم."

باوە گەورە گوتی: "دوو شتی جیاوازن، ئەوەی کە بوێری و باڵندەکانی غەم ببینی، لە گەڵ ئەوەی کە ستایشی غەم بکەی. باس لەوەیە کە چۆن مرۆڤ دەتوانێ جیاوازییە بچوکەکانی نێوانیان پەیدا بکا."
گوتم: "زۆر دژوارە."
باوەگەورە گوتی: "راستە"

هەموو شتێک لەو رۆژەوە دەستی پێکرد کە باوەگەورە مرد. ئارام رووی تێکردم و گوتی: "خەفەت بخۆ!"

* هەفدەی ئاپریل رۆژی نەتەوەیی لە نۆروێژە.
** شوێنێکی سیاحیە لە باشوری فەرانسە.
*** ئەم رستەیە جوان زەینی شێواوی کاراکتەری سەرەکی چیرۆکەکە پیشان دەدات.

سەرچاوە: Stemmer, Erna Vibeke Gjernes og Rita Hvistendahl